

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de SAAMBINDER

Zo samen gebeden [p.7]

Gereformeerde Gemeente Leiderdorp

In 1862 ontstaat er in Leiden een Kruisgemeente, die bijeenkomt in een tot kerk verbouwd pand aan de Nieuwe Rijn. Acht jaar later sluit men zich aan bij de Ledeboeriaanse Gemeenten en rond 1890 behoort men enige tijd tot een klein kerkverband rond ds. G. Maliepaard. Vanaf november 1907 maakt men echter deel uit van de Gereformeerde Gemeenten. Vanwege de vele bouwtech-

nische gebreken aan het kerkgebouw en de parkeerproblematiek in de binnenstad verhuist de gemeente in 1988 naar de voormalige Gereformeerde Kerk (met 600 zitplaatsen) in Leiderdorp. In 1996 wordt het kerkgebouw getroffen door brandstichting. De schade bedraagt zo'n 700.000 gulden. Momenteel is de gemeente vacant. Het aantal leden en doopliden bedraagt 445.

13/10/2016
jaargang 95

nr **02**

De levensverwachting in de levensstrijd

Ieder mens heeft zijn eigen levensstrijd. De mens uit een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust. Het uitnemendste van dit leven is moeite en verdriet. Wij leven onder de druk van de zonde. De gevolgen van de diepte van de val gaan ons leven niet voorbij. De oorzaak van alle ellende wordt echter door de mens van nature niet gekend en ook niet aanvaard.

Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid.

2 Korinthe 4:17

Als de apostel schrijft over de verdrukking, dan sluit hij zichzelf daarbij in. Hij spreekt immers van 'onze lichte verdrukking'. Dan bedoelt hij de verdrukking van Gods kinderen op de aarde. Immers, enerlei wedervaart de rechtvaardige. Velerlei zijn de tegenspoeden. Het woord van Christus gaat in vervulling: 'In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar heb goede moed, Ik heb de wereld overwonnen'.

Die hier bedrukt met tranen zaait, zal juichen als hij vruchten maait. Het genadeleven ontheft niet van de strijd en van de aanvallen van de machten der duisternis. De gemeente Gods draagt haar schat in aarden vaten.

In het verband van de tekst schrijft de apostel: 'Als in alles verdrukt worden, doch niet benauwd, twijfelmoedig, doch niet mismoedig, vervolgd, doch niet daarin verlaten, nedergeworpen, doch niet verdorven. Altijd de doding van de Heere Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zou geopenbaard worden'.

Toch is deze verdrukking een lichte verdrukking. Dat wil niet zeggen dat zij gering is te achten. Dat weet de apostel wel beter. Paulus draagt de littekens van Christus in zijn lichaam. Hij heeft in zijn ambtelijk leven de voetstappen moeten drukken van zijn Zen-

der. Hij is opgejaagd, vervolgd, geslagen, bespot en als een beroerder van de wereld voor de rechter gesleept. Hij is door de godsdienstige Jood gehaat en uit de stad geworpen. Hij is door de wettische Galaten van een slordig leven verdacht. Maar door de Heere is hij gehandhaafd en door Gods ware kinderen bemind.

Troostvol schrijft hij: 'Onze lichte verdrukking die zeer haast voorbijgaat'. Hij leert dat de verdrukking van Gods gemeente licht is, omdat de Heere daarin troost en sterkt. Hij zal ze nimmer om doen komen, Hij zal met de verdrukking ook de uitkomst geven. Daarom kan Paulus schrijven: 'Wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt en de lijdzaamheid bevinding en de bevinding hoop; en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest...'. In dat alles zijn wij meer dan overwinnaars in Hem, Die ons liefgehad heeft.

De verdrukking is ook licht in het besef van de naderende eeuwigheid. Ze kan niet langer zijn dan het getal der jaren. Ze is eindig omdat het woestijnleven eindig is. Jakob spreekt daarvan in Egypte. Hij heeft de leeftijd van honderddertig jaar bereikt als hij getuigt: 'Weinig en kwaad zijn de jaren van uw knecht geweest'. De verdrukking gaat voorbij, zeer haast voorbij. Bij het klimmen van de jaren, bij het ouder worden, mag dat gezegd worden. Hoe dichter bij de eeuwigheid wordt geleefd, hoe meer zal dit verstaan worden. Elke stap van Gods kinderen is een stap dichter bij de gezegende toekomst, maar elke stap is ook een stap nader van de verlossing van de verdrukking die zij op de wereld moeten ervaren.

Wij leven in een jachtende eeuw. Alles wordt beheerst door het woord snel. Het moet steeds sneller. Het is een tijd van haast. Het ganse leven tekent de onrust van de van God afgevalen mens. Snel, snel, zo gaat het naar de hel. Het is een tijdgeest welke de mens der zonde rusteloos voortjaagt naar de eeuwigheid. Er is

ds. P. Blok,
Dirksland

In dit nummer

- 6 De islam als heilloze godsdienst [1]
- 9 De orde des heils [5]
- 20 Kleine kinderen der gelovigen?

- 2 De levensverwachting in de levensstrijd
- 3 Gode behagen door het geloof [40]
- 4 De Generale Synode 2016 [3]
- 5 Pastoraat in de praktijk [4]
- 7 Even maar
- 8 Gezinsvorming, een teer onderwerp [4]
- 10 Jubileum: Ds. P. Mulder 25 jaar predikant
- 11 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

Gode behagen door het geloof [40]

geen tijd meer van bezinning. Geen tijd om Gods Woord te onderzoeken. Geen tijd om onze knieën te buigen. Wij zijn slaven van de tijd geworden. Ze heerst over ons leven, ze drijft ons voort. Overal beluisteren wij dezelfde woorden. Wij hebben geen tijd, geen tijd!

Te midden van het jachtende leven in een tijd van onrust, komt het woord van de apostel als een woord van rust tot ons. Onze lichte verdrukking gaat zeer haast voorbij. Ze werkt wat uit, ze geeft iets. Ze wijst naar de heerlijkheid, welke komt. Niet dat de verdrukking verdienstelijkheid bevat en als grond voor de eeuwigheid waarde heeft. Er is maar één Prijs en één Borg! De levensles welke de apostel ons leert is: elke verdrukking heeft in het genadeleven een vrucht. Ze maakt los van het ondermaanse, ze ontdekt de vijanden van de genade, ze doet afzien van mensenhulp en mensenheil en ze doet de toevlucht nemen tot de levende God. Dan wordt verstaan wat Asaf mocht beleven: 'Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid'. De heerlijkheid welke de gemeente des Heeren wacht, is de volmaakte kennis van de levende God en de volmaakte gemeenschap met de Drieënige God. Dan zal het hunne volkomen verdwenen zijn. Zij zullen in Hem alles bezitten. Wie zal het kunnen uitspreken? Hun blijdschap zal dan, onbepaald, door het licht dat van Zijn aanzicht straalt, ten hoogste toppunt stijgen. De heerlijkheid is eeuwig, dat is onvergankelijk. Zij is uitnemend, dat is onvergetelijk. Zij is gans volkomen, zij is met woorden niet te beschrijven. Zij zal toch genoten worden. Daar waar druk en kruis verdwijnen en God zijn zal alles en in allen, naar Zijn welbehagen.

*Maar (blij vooruitzicht, dat mij streelt!)
Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw Godd'lijk beeld.*

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan
overwinnaars"

Maar zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Want die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken.

Hebreeën 11:6

Zo ook zocht Abel Gode te behagen als hij een bloedig offer, het nauw uitgezochte van zijn kudde bracht; en Henoeh toen hij in gehoorzaamheid met God wandelde. Dit zoeken zal God belonen. Werd uw ziel ooit om God verlegen? Moest ge de grond uit al uw godsdienst ooit verliezen? Of kondt ge het houden bij uw gedoopt zijn, bij uw belijdenis, bij uw ijver voor de kerk en de waarheid? Zijt gij dan geen gevallene in Adam? Kunt gij dan Gode behagen met uw historisch geloof? Zal God lust hebben aan uw uiterlijke godsdienst? O, eer Hij u eeuwig buitensluit, valle uw grond weg, en worde het u gegeven tot God te komen in Christus als een helwaardige. Voorwaar de Heere zou u niet verstoten. Wat troost voor de oprechten! Laat de wet u oordelen, uw zonden tegen u getuigen. Beken uw onwaardigheid boven alle mensenkinderen. Maar de Heere zal u belonen. Neen, niet naar verdienste; dan was het verloren. Doch Hij schenkt genadeloon. En dat loon is zeer groot.

Houdt aan, volk, grijpt moed! Uw ziel zal vrolijk leven. God zal die zoekers doen vinden. Zoek de Heere Zelf. Hij zij uw deel. Leer van eigen werk afzien. Weeg niet langer geld uit voor hetgeen geen brood is.

Christus zij uw eigendom, opdat gij in God alleen rust vindt voor uw ziel.

Het ongeloof en wantrouwen, dat u zo menigmaal gebonden houdt, doe de Heere in u bezwijken, door de diepe indrukken van Wie Hij is; een God der genade en zaligheid. In al ons gemis, met al onze noden, moge er gedurig een zoeken van God zijn, een zoeken om Hem welbehagelijk te wezen.

O, dat de wereld ons minder bekore; dat de zonde meer onderligge en het geloof die vrucht afwerpe dat wij 'nabij God mogen zijn'; want dat alleen is goed.

God zal Zijn zoekend volk eens belonen in eeuwige heerlijkheid; als het Hem eeuwig vindt waar geen scheiden meer zijn zal en geen geloof meer nodig is, omdat het verwisseld wordt in aanschouwen.

Het is voor deze tijd, maar dan ook genoeg om onze zielen te verzadigen, dat de apostel ons de noodzakelijkheid van het geloof leert: 'Die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is, dergenen die Hem zoeken'.

Maar 'zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen'.

(wordt vervolgd)

De Generale Synode 2016 [3]

ds. G.J.N. Moens,
Lisse, derde scriba

Donderdag 15 september is de tweede zittingsdag van de Generale Synode. Aan alle zijden omringd door onrustig stadsverkeer en stadsgewoel wordt in de Westerkerk in alle rust gesproken over zaken die het geheel van onze gemeenten aangaan.

Deputaatschap Israël

In deze besprekingen komt nog eens naar voren hoeveel werk er verricht wordt door deputaten. Dit geldt zeker ook voor het deputaatschap Israël. Er is blijdschap bij de deputaten dat er in Nazareth een gemeente met een gereformeerde belijdenis mag zijn. In de achterliggende tijd werden er twee ouderlingen bevestigd.

Een zorg blijft het moment van samenkomsten. Uitgangspunt blijft voor het deputaatschap dat dit zondagse samenkomsten dienen te worden, maar in de huidige situatie in Israël is dat nog niet te realiseren. Dit blijft voor het deputaatschap een moeilijke zaak.

Er zijn bijeenkomsten met een aantal voorgangers van Messias-belijdende gemeenten, de zogenaamde 'Reformed Pastors Meeting', waar dhr. M. Dekker probeert de gereformeerde belijdenis meer naar voren te brengen.

Verspreiding van goede gereformeerde lectuur is een wezenlijk facet van het werk van het deputaatschap. Het gebruik van e-boeken lijkt in deze een goede mogelijkheid. Dit biedt trouwens ook mogelijkheden voor andere deputaatschappen van Woordverkondiging. Regelmatig worden seminars in Zytomir in Oekraïne gehouden. Dit blijft niet zonder vrucht. In Oost-Europa heeft het baptisme een hoge vlucht genomen.

Het is de ervaring van het deputaatschap dat een gedegen uitleg van de leer van het genadeverbond duidelijkheid schept ten aanzien van de kinderdoop. Dit is overigens ook niet onbelangrijk in onze Nederlandse situatie.

Het is inmiddels avond geworden en ds. P. van Ruitenburg uit Chilliwack heeft afscheid genomen en de thuisreis aanvaard. De broeders uit Nigeria en Papoea gaan nu ook de vergadering verlaten. Eén van de vertrekkende broeders complimenteert bij zijn afscheidswaardje de voorzitter met het leiden van de vergadering: 'U stelt alle synodeleden (40!) in de gelegenheid om hun mening te geven.' De voorzitter spreekt de vertrekkende broeders hartelijk toe. Vervolgens maant hij de vergadering om vaart te zetten in de besprekingen, want er moet die avond nog veel werk verzet worden. Het is overigens al voor de zevende keer dat ds. J.J. van Ekeveld voorzitter van de Synode is. Energiek en duidelijk leidt hij de besprekingen, wat er zeker toe bijdraagt dat er een goede sfeer is.

Deputaatschap Buitenlandse kerken

Het deputaatschap Buitenlandse kerken meldt een goede samenwerking met de classis Utrecht betreffende de gemeente Carterton in Nieuw-Zeeland en Randburg in Zuid-Afrika. De gemeenten worden re-

gelmatig door predikanten uit Nederland bezocht.

Een aandachtspunt is de aangescherpte visumregeling voor buitenlandse predikanten die in Nederland voor willen gaan. In zekere zin geldt dit ook voor hen die in de Verenigde Staten het Woord willen bedienen.

Deputaatschap Bijbelverspreiding

Het deputaatschap Bijbelverspreiding beschikt inmiddels over een eigen periodiek "Silas".

Lectuurverspreiding in Oost-Europa is een belangrijk onderdeel van het werk van Bijbelverspreiding. Helaas wordt dit momenteel bemoeilijkt door de verscherpte regelgeving van de Russische overheid. De conferenties in Ghana en India voorzien in een behoefte. Bijbelverspreiding participeert actief in de commissie Vervolgde Kerk.

Deputaatschap Bijzondere Noden

Het deputaatschap Bijzondere Noden heeft in de achterliggende drie jaar weer veel noodhulp gegeven, waar nodig in Nederland, maar met name in het buitenland. Wereldwijd mocht hulp geboden worden in noodsituaties, maar ook meer structurele projecten, onder meer diaconale hulp in samenwerking met ZGG. Het deputaatschap hecht grote waarde aan een effectieve controle op de juiste besteding van de beschikbaar gestelde gelden.

Commissie Vervolgde Kerk

De vergadering neemt het voorstel van de Commissie Vervolgde Kerk over om dit nog niet tot een zelfstandig deputaatschap om te vormen, maar vooralsnog te laten ressorteren onder Bijzondere Noden. De bekendheid en de aandacht voor het werk van deze Commissie neemt in den lande toe. De focus van het werk van de Commissie is op het Midden-Oosten gericht. Maar er is ook oog voor de nood elders. Bijvoorbeeld via Open Doors is er de mogelijkheid om zelfs in Noord-Korea iets te doen. Te denken valt aan bijvoorbeeld verspreiding van "De Christenreis" van Bunyan. Eén van de andere projecten is steun aan christelijke weduwen in Noord-Nigeria, wier man is vermoord door Boko Haran.

Na deze bespreking wordt de vergadering voor deze dagen afgesloten. We mogen terugzien op goede dagen. De Heere was ons nog gedachtig.

(wordt vervolgd)

Pastoraat in de praktijk [4]

Het pastorale bezoek (I)

Pastoraat in de praktijk. De gedachten gaan ditmaal uit naar het bezoek. Geen speciaal bezoek ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen, droevig of verblijdend, maar het 'gewone' bezoek. Onverwachts, ongedwongen, onvoorbereid misschien, naar de welstand vragen.

ds. H. Hofman,
Kalamazoo (VS)

Is daar nog tijd en gelegenheid voor? Ik vrees van niet. Maar misschien zijn het toch juist deze bezoeken die belangrijk kunnen zijn in de gemeente. Bezoeken kunnen vaak zo formeel zijn. Er wordt gecondoleerd, gefeliciteerd, naar de welstand gevraagd en naar de aard der gelegenheid wordt er wat gelezen en gebeden. En we gaan weer.... Het gevaar van formaliteit en voorspelbaarheid is dan zeker niet denkbeeldig; mensen merken dat. Ik wil het niet over deze bezoeken hebben maar meer over het 'gewone', extra bezoek. Een (nader) kennismakingsbezoek. Ik wil u er enkele gedachten over delen. Uit de praktijk uiteraard.

Het contact met gemeenteleden kan iets avontuurlijks hebben.

Niet iedereen zal het met mij eens zijn, maar ik vind het contact met gemeenteleden soms iets *avontuurlijks* hebben. Hoe onmogelijk het werk vanuit onszelf ook is, wat is het veelzijdig en onberekenbaar. Graag zie ik mensen op hun gemak als men op bezoek komt of bezocht wordt. Dat wil dit zeggen, dat men niet bang moet zijn, het 'eng' moet vinden of dicht moet slaan vanwege mijn uitstraling. Daar kunnen verschillende factoren aan meewerken. Niet in het minst de houding van de ambtsdrager. Mensen zijn daar doorgaans erg gevoelig voor en het blijft een wisselwerking. Mag ik in dit bestek pleidooi voeren voor een ontspannen bezoek, waarbij mensen zichzelf kunnen en mogen blijven? Dan is het belangrijk dat de ambtsdrager zich toegankelijk opstelt. Ik denk dat veel ambtsdragers hiermee worstelen. Enerzijds speelt er de waardigheid en het gewicht van het ambt. En dat mag best uitgestraald worden. Anderzijds mag het gewoon 'mens zijn' van een ambtsdrager ook best naar voren komen. Soms kun je op verrassende wijze aan beide kanten onderwijs krijgen in dit soort dilemma.

Als mensen bij het maken van de afspraak al aangeven graag te zien dat de vrouw meekomt, is dat enerzijds een compliment voor haar, maar het geeft tevens aan dat men het misschien 'eng' vindt om de dominee *alleen* op bezoek te krijgen. Welnu, zo lang de Heere het geeft, graag zo gedaan. Het moet natuurlijk wel kunnen.

Maar als je vervolgens als bezoeker door de stoel zakt op het adres omdat de houtworm zich er te goed aan gedaan heeft, krijg je nog een andere les mee die ook en juist ambtsdragers telkens weer opnieuw moeten leren: het verlies van je eigen ingebeelde waardigheid. Dat belijden we toch zo vaak en gul? Welnu, niets te hebben en niets te zijn wordt doorgaans met de neus in het zand geleerd. Letterlijk soms. Pastoraat in de praktijk dus ook voor de pastor zelf.

Toen het wijlen mijn overleden oom Aart (ds. A. Hofman, 1912-1990) eens overkwam dat hij op de preekstoel door de stoel die daar stond, zakte, trok hij zelf maar de conclusie dat het waarschijnlijk kwam omdat hij te *zwaar* was ... Wonderlijk als je daar op deze wijze bij bepaald moet worden. In plaats van dat anderen het van je zeggen.

Zo zijn er heel wat wederwaardigheden die het pastorale bezoek een stempel kunnen geven. Ik zou graag nog wat voorbeelden willen geven, maar ze zijn niet allen even stichtelijk als vermakelijk. Want wat te denken van iemand die bij het binnenkomen en op mijn vraag waar ik mag gaan zitten antwoordt: 'Op uw zitvlak!' Ach, dan is het ijs wat mij betreft in ieder geval gebroken. En dan zijn er toch weleens verrassingen die het zakken door een stoel overstijgen. Zoals die man die in een tijd van drie minuten zijn bekering vertelde, én het maakte indruk. Dat laatste zij erbij gezegd. Je voelde dat er zakelijke én wezenlijke dingen gezegd werden. Dan ga je bemoedigd naar huis. En waar het niet verder kwam dan het weer, of lichamelijke kwalen, is het weleens ontmoedigend.

De ervaring leert echter dat oordelen vooral over iemands staat voor de eeuwigheid helaas maar al te vaak gebeurt. Laten we het er maar op houden dat beoordelen weleens nodig kan zijn, maar dat *hét* oordeel alleen de Heere toekomt. God is Rechter; Hij vernedert dezen en verhoogt genen. En of een bepaalde zaak met de zegen of de gunst des Heeren is, dat wordt doorgaans van achteren geleerd, dat kan ik voor of zelfs tijdens het gesprek niet altijd bekijken. Dus ook in deze telkens opnieuw maar weer achteraan komen. Net zoals we onlangs konden lezen van wijlen ds. M. Hofman, leunend op een stok. Het is groot als met de stokken Liefelijkheid en Samenbinders de schapen worden geweid.

(wordt vervolgd)

De islam als heilloze godsdienst [1]

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Joden, christenen en moslims: allemaal kinderen van Abraham?

In een landelijk dagblad noemde een predikant uit de gereformeerde gezindte de islam 'een valse godsdienst'. Het kwam hem op een aantal scherpe reacties te staan. Een van de briefschrijvers begreep niet hoe iemand zo iets kon zeggen. De islam en het christendom staan toch vlak bij elkaar? Waarom zou Allah niet de God van de Bijbel zijn? Joden, christenen en moslims kunnen zich toch beroepen op Abraham, de vader van alle gelovigen? Kortom, het zijn allemaal kinderen van Abraham.

Oecumene rond Abraham

Mensen die zo denken, spreken soms van een 'abrahamitische oecumene'. Ze bedoelen daarmee dat joden, christenen en moslims allemaal geloven in één God en dat ze dus naar eenheid moeten streven. Feitelijk vormen ze één familie. In plaats van te benadrukken wat hen van elkaar scheidt, moeten zij letten op wat hen verenigt. Ze moeten bruggen bouwen, elkaar verrijken en zich samen inzetten voor een betere wereld. Ieder dient immers op zijn eigen manier dezelfde God.

Deze denkwijze is typerend voor een vrijzinnig christendom. We vinden haar onder andere terug in kringen van de Wereldraad van Kerken. Maar ook veel rooms-katholieke theologen zien de islam als een weg der verlossing, zij het 'een onvolmaakte weg'. Zo sprak

'Ook voor moslims is er maar één uitredding uit de nood: dat is het kruis van Jezus Christus.'

het Tweede Vaticaans Concilie in 1965 uit dat moslims 'de éne, levende en uit zichzelf bestaande, barmhartige en almachtige God aanbidden'.

Theepraatje

Niet iedereen is het met deze benadering eens. Theologen als Johannes Verkuyl en Hanna Kohlbrugge hebben zich hier krachtig tegen verzet. Dat is merkwaardig, juist omdat zij niet bekend staan als 'ultra-gereformeerd' of iets dergelijks. Het liefst zouden we meteen inzetten bij wat Hervormers als Calvijn en oudvaders als Voetius over de islam gezegd hebben. We zullen uiteindelijk ook bij hen terecht komen. Maar we zetten juist in bij genoemde theologen omdat niemand hen kan beschuldigen van een 'star-calvinistisch' denkpatroon.

In 1985 publiceerde dr. Verkuyl zijn boek "Met moslims in gesprek over het evangelie". Het grote thema van dit boek is het getuigenis van de enige Naam. Het doet de auteur verdriet dat die Naam zo dikwijls wordt verzwegen. Enerzijds zijn er theologen die de islam beschouwen als één van de heilswegen tot God. Anderzijds is er de gewone man die doet alsof we allemaal hetzelfde geloven. Verkuyl noemt dat theevisitatie-gepraat. Hij onderstreept dat er vriendschap en respect moet zijn om tot een wezenlijke ontmoeting te komen, maar er moet ook eerlijk met elkaar gesproken worden. De waarheidsvraag dient aan de orde te komen, ter wille van het Evangelie én van onze medemens.

Onmetelijke afstand

Dr. Kohlbrugge is het daar van harte mee eens. In haar boek "De Islam aan de deur; Op zoek naar een antwoord" (2001) stelt zij dat het niet mag gaan om een vrijblijvende dialoog waarbij niemand helemaal gelijk en niemand helemaal ongelijk heeft. 'Het lijkt zo tolerant, maar achter deze tolerantie schuilt het dogma dat de waarheid overal en nergens te vinden is. Het gevolg is dan dat Mohammed evenzeer gelijk heeft als Jezus'.

Kohlbrugge ziet Allah als een 'algemene God' die in feite onmachtig is. 'Omdat Allah de éne is, de volstrekt andere, kan hij zich niet geven, zich niet mededelen op de wijze van de liefde – hij blijft op een onmetelijke afstand; hij duldt immers geen

Zo samen gebeden

beperkingen en eindigheden'.

In dat verband haalt zij een uitspraak van dr. K.H. Miskotte aan: 'Wie over de rechtvaardigheid Gods spreekt - buiten het verbond, de belofte en de Messias om - die geeft noodzakelijk aan het Godsgelaat een duivelse mimiek'.

Dat is forse taal, maar Kohlbrugge kan het niet anders zien. 'Ook voor Moslims is er maar één uitredding uit de nood: dat is het kruis van Jezus Christus'.

De grootste gemene deler

Verkuyl is niet bijster enthousiast over de 'abrahamitische oecumene'. Er is een groot verschil in de opvattingen over God in islam, christendom en hedendaags jodendom (het jodendom dat zich meer baseert op de rabbijnse geschriften dan op het Oude Testament). 'Wie ze alle drie brengt onder de noemer 'monotheïstische concepties' en daarmee volstaat, is misleidend bezig'.

De kern van het christelijk geloof ligt immers niet in een aantal morele waarden maar in de heilsgeschiedenis. Dat betekent dat het kruis centraal moet staan, ook in de ontmoeting en het gesprek met moslims.

Tijdens een conferentie te Grand Rapids wees ook prof. C. van der Kooij, dogmaticus aan de VU, in die richting. De functie van de dialoog is beperkt, zo merkte hij op. Omdat mensen in vrede moeten samenleven, is het goed dat zij met elkaar in gesprek blijven. Als de dialoog echter zoekt naar de grootste gemene deler en zich daarop baseert, gaat het altijd ten koste van de inhoud van het christelijk geloof. Zo'n oecumene maakt het christendom los van de heilsleer. De kern van het christelijk geloof ligt immers niet in een aantal morele waarden maar in de heilsgeschiedenis. Dat betekent dat het kruis centraal moet staan, ook in de ontmoeting en het gesprek met moslims.

(wordt vervolgd)

Wat wordt er dan aan de Heere op de knielbank gevraagd? Opvallend dat er in de aanroeping van Gods naam vier deugden worden beleden: Zijn almacht, goedheid, wijsheid en... rechtvaardigheid. Eén voor één waard om het huwelijksleven in dit licht te zien. De Almachtige is zo wijs en goed. Maar duldt ook de onzuiverheid niet. Dit laatste wordt dus niet overgeslagen: '...en ook alle onreinheid straft'. Wat zou dat ons voor het huwelijksleven te zeggen hebben? De kern van dit huwelijksgebed is, of de Heere de Heilige Geest aan deze jonggehuwden wil schenken. Gods Geest in hun hart en in hun huis, dat is het hárnt van het gebed op de knielbank. Het eerste en belangrijkste, waar samen om gebeden is. En zou dat ook zo gebleven zijn? 'Och, schonkt Gij ons de hulp van Uwen Geest...' Want hoe ons leven ook verder mag gaan, deze Geest kunnen we niet missen, allebei niet.

Wat zal dan de vrucht Zijn van deze Geesteswerking in hart en huis? 'Geroepen tot de heilige staat des huwelijks...' Blijkbaar is het huwelijk een levensroeping! De Heilige Geest Die het ware geloof werkt en sterkt, doet ook in alles vragen naar Gods wil: 'Heere, wat wilt Gij dat we doen zullen?' Waarom zou zo vaak het woord heilig in het huwelijksformulier voorkomen, denkt u? Omdat er nergens zoveel dreiging is van ónheiligheid als hier. Omdat we nergens zo dringend de Heilige Geest nodig hebben als hier. Tot ontdekking, vergeving en vernieuwing. Dan vragen we met de kerk der eeuwen voor deze jonge generatie: mogen ze net zo gezegend worden als Abraham, Izaak en Jakob? Mogen ze wezenlijk delen in de zegeningen van het genadeverbond. Dat zal namelijk ook blijken in hun huwelijksleven. Zoals dat ook bleek in de tent van deze aartsvaders. Zelfs ook als het gaat om de kinderzegen. Waarop Abraham 25 jaar moet wachten; Izaak twintig jaar. En Jakob krijgt het ene kind na het andere. Hoe blijkt hierin hoe vrijmachtig de Heere werkt en toedeelt. 'De kinderen, die het U belooft hen te zullen geven...', zo bidden we in elke huwelijksdienst. In de hartelijke belijdenis van Gods aanbiddelijke vrijmacht, ook hierin. Ja, dit hangt alles samen met de onmisbare Geesteswerking in hart en huis. Anders heerst er een andere geest... Maar de Verbondsgod 'zal Zijn waarheid nimmer krenken. Maar eeuwig Zijn verbond gedenken...' Blijkbaar konden onze ouden dat ook wel in een huwelijksdienst zingen. De trouw Gods in de geslachten, ondanks ons en de tijdgeest.

Vervolgens wordt er al gebeden voor de opvoeding van de kinderen, die de HEERE vrijmachtig toeschikt. Mag door dit huwelijk en door de kinderzegen de opvoeding aan het drievoudig doel beantwoorden:

- Tot eer van Uw heilige naam
- Tot stichting van Uw gemeente
- Tot verbreiding van Uw heilig Evangelie

De Heilige Geest in hart en huis werkt altijd aan op *Uw*: naam, gemeente en Evangelie. Dat is dus niet mensmiddelpuntig, niet aards en werelds. Niet 'dat je er maar veel plezier aan mag beleven. Dat ze het maar ver mogen brengen'. Nee, heel anders, hoger is het Bijbelse opvoedingsdoel. Zo dachten, leefden en baden onze ouden. Nu al viereneenhalve eeuw lang. Wij nemen deze woorden op onze lippen tijdens elke huwelijksdienst. Maar nu de záken, in hart en huis. 'Och, dat ze zulk een hart hadden om Mij te vrezen, en al Mijn geboden te allen dage te onderhouden, opdat het hun en hun kinderen wélging in eeuwigheid (Deut. 5:29)'. Zo 'zucht' de Alwetende.

v. A.

Gezinsvorming, een teer onderwerp [4]

Een brief van een jong echtpaar

ds. A. Schreuder,
Rijssen

Een jong echtpaar schreef een brief aan de redactie van De Saambinder met het verzoek wat te schrijven over de worsteling rondom gezinsvorming.

'Als in een gezin kort op elkaar drie of meer kinderen geboren worden, brengt dat veel vragen met zich mee.'

De ouders zijn nog jong en gelukkig getrouwd. Ze begeren hun leven te richten naar Gods geboden rondom dit onderwerp. Ze willen eerlijk met elkaar omgaan en beseffen dat de kinderzegen door de Heere gegeven wordt. Vanaf het begin van hun huwelijk hebben ze niet zelf durven ingrijpen door voorbehoedsmiddelen te gebruiken. Nu er verschillende kinderen kort op elkaar geboren zijn, komen er heel wat vragen op tafel. Beide ouders (maar vooral de moeder) hebben iedere dag alle tijd en energie nodig voor de kinderen. Het is allemaal heel intensief zodat er nauwelijks nog tijd voor andere dingen overschiet. Ook nauwelijks tijd om aan jezelf toe te komen en eens een goed boek te lezen.

Een eerlijke worsteling

Als in een (jong) gezin kort op elkaar drie of meer kinderen geboren worden, brengt dat veel vragen mee. Vragen die heel praktisch kunnen zijn, over hoe het gezin draaiend te houden, vragen die gaan over Gods leiding en Gods voorzienigheid en over het samenleven als man en vrouw. De vraag rondom gezinsvorming is heel

concreet geworden. Het is geen kwestie van beschouwing meer, maar een eerlijke en gewetensvolle worsteling geworden. Misschien is de belangrijkste boodschap van deze artikelen de erkenning van deze worsteling.

Zonder volledig te zijn, schetsen we zomaar een aantal heel praktische vragen. Hoe moet het verder met één salaris als de moeder haar baan heeft opgegeven om er helemaal te kunnen zijn voor het gezin? Is het wel goed dat je door de drukte en zorg voor de kinderen nauwelijks meer aan jezelf toekomt? Hoe groot is de lichamelijke en psychische draagkracht van vooral de moeder? Kan ze het allemaal wel volhouden? Je kunt blij zijn met de kinderen die je gekregen hebt en tegelijkertijd er niet doorheen zien als het gezin zich zo blijft uitbreiden.

Het instemmen dat de Heere de Gever is van de kinderzegen, roept op hetzelfde moment vragen op over wat het betekent om 'met verstand bij elkaar te wonen'. De worsteling met al deze vragen maakt dat ze een plaats krijgen in het gebed voor het

aangezicht van de Heere. Dit maakt afhankelijk. Tegelijk blijft de eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid zwaar wegen.

Een eenzame worsteling

Al deze vragen maken dat een echtpaar zich er ook vaak eenzaam mee voelt. De wereld begrijpt niets van hun worsteling en oordeelt vaak ongezouten dat het echtpaar het aan zichzelf te wijten heeft. Men kiest er toch zelf voor! De overheid voert ook een beleid dat een groot gezin en de éénverdieners steeds meer isoleert. Maar het moeilijkste voor zo'n echtpaar zijn vaak de reacties die men krijgt van mensen van wie men het niet had verwacht, namelijk familieleden, of leden uit de kerkelijke gemeente.

Dat de tijdgeest ook onze kringen niet voorbijgaat, is zichtbaar en aantoonbaar in het teruglopen van het aantal 'grote' gezinnen. Velen maken in het verborgen hun keuze om het kindertal te beperken. Het is niet oorbaar en ongepast om in die intimiteit in te treden. Toch gebeurt het omgekeerde regelmatig naar ouders van grote gezinnen! Meer of minder bedekt treden mensen zonder aarzelen in de intimiteit van ouders met grote gezinnen. Het gevolg is dat echtparen met een groot gezin zich vaak in de kou voelen staan.

Wat is een begaanbare weg?

Bij het zoeken van een begaanbare weg in deze worsteling is het nodig in het oog te houden dat de Heere nooit meer oplegt dan een mens kan dragen. Met de kinderzegen geeft de Heere ook de middelen, liefde en wijsheid die nodig zijn om ieder kind dat geboren wordt, een plaats te geven. Dit is niet afhankelijk van hoeveel kinderen er al zijn. Als de zorg echter te groot en de draagkracht te klein zijn, is verwijzing naar de huisarts gerechtvaardigd, als men er samen niet uitkomt. Ouders zijn soms al geholpen door ze voor te houden niet te denken in termen van 'nooit geen kinderen meer', maar in termen van 'voorlopig niet'. Wat ben je als predikant blij als ouders deze worsteling wensen te delen, omdat ze willen horen wat volgens Gods Woord wel of niet geoorloofd is. De worsteling gaat dan niet om zaken als iets meer of minder luxe of vakantie, maar om situaties waarin de lichamelijke of psychische draagkracht van de moeder werkelijk in het geding is.

(wordt vervolgd)

De orde des heils [5]

De bekering

De volgende schakel in de orde des heils is de bekering. Ik heb getwijfeld of ik deze schakel hier moet behandelen of later pas. Voor beide is wat te zeggen.

ds. A. Schot,
Nunspeet

De bekering is een vrucht van het geloof. Een bekering die niet voortvloeit uit het geloof is slechts een uiterlijke bekering. Daarom kan men de ware bekering nooit aan het geloof vooraf laten gaan. Geloof en bekering horen bij elkaar, als twee schakels. Dat de bekering een vrucht is van geloof belijden wij ook in artikel 24 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Als we echter een is-gelijk-teken zetten tussen de bekering en heiligmaking, is het hier nog te vroeg om nu over bekering te spreken. In de orde des heils gaat de rechtvaardigmaking aan de heiligmaking vooraf en niet andersom. Anders zou de rechtvaardigmaking een vrijspreken zijn van heiligen. Wij leren echter de rechtvaardigmaking van de goddelozen. Die leer is mij lief. De heiligmaking wil ik hier meer zien als de dagelijkse bekering. Het is de weg die op de bekering volgt. Daarom laten we de schakel van de heiligmaking pas volgen op de schakel van de rechtvaardigmaking.

Wat verstaan we onder de bekering? In het Grieks van het Nieuwe Testament zijn twee woorden voor bekering: 'metanoia' en 'epistrefo'. 'Metanoia' ziet vooral op het inwendige. Het betekent: 'tot inkeer komen, berouw hebben'. Dit speelt zich af in het hart. 'Epistrefo' ziet vooral op een uitwendige verandering. Het betekent: 'zich omkeren, terugkeren'. In de bekering hebben het inwendige en

Juist als de Heere in ons gaat werken, gaan we smeken om bekering. De bekering gaat de hele levensweg door. Juist Gods kinderen vragen: 'Heere bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn.'

het uitwendige alles met elkaar te maken. Het is dus puur onbijbels om te zeggen dat de bekering alleen iets is van het hart. Daar wordt vaak mee geschermd. Maar de Bijbelse bekering geldt altijd het innerlijk en het uiterlijk.

We vinden hiervan duidelijke voorbeelden in de Schrift. Als het over de innerlijke verandering gaat denk ik aan Efraïm: 'Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad en nadat ik mijzelf ben bekendgemaakt, heb ik op de heup geklopt; ik ben beschaamd, ja, ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb' (Jer. 31:19). Als het over de uitwendige verandering gaat denk ik aan de verloren zoon. Zijn bekering begon inwendig (hij kwam tot zichzelf), maar dit veroorzaakte ook een totale ommekeer in zijn leven.

De bekering is radicaal. Een halfslachtige bekering is geen bekering. Als Christus tot bekering oproept, is dat ook niet voor

tweërlei uitleg vatbaar: 'Indien dan uw rechteroog u ergert, trek het uit en werp het van u; want het is u nut dat één uwer leden verga en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde'. Om tot zo'n radicale keuze te komen, is wedergeboorte noodzakelijk. Anders blijft het een hinken op twee gedachten. Voor God is dat geen bekering. Christus sprak: 'Gij kunt niet God dienen en de mammon'.

De bekering is ook onberouwelijk. Men kan niet meer terug. De brug naar de wereld is opgehaald. Men wil ook niet meer terug. Men krijgt er nooit spijt van. Degenen die terugkeren 'met de hond tot het uitbraaksel' en 'met de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk', kenden alleen een uitwendige bekering. De vernieuwing van het hart werd gemist. Of er moet in hun leven een tweede bekering volgen. Gods kinderen kunnen ook in de zonden vallen. Petrus dacht dat hij bekeerd was, maar Christus sprak tot hem: 'Zo gij eens bekeerd zult zijn zo versterk uw broederen'.

Zijn er verschillende bekeringen? Het is waar dat de omstandigheden waaronder een mens tot bekering komt, kunnen verschillen. Maar iedere ware bekering bevat wezenlijk dezelfde elementen. Het gaat nooit zonder droefheid over de zonde en ook nooit zonder hartelijke begeerte naar Gods geboden.

De Bijbel roept op tot bekering. De eis staat vele malen in de Bijbel. Bekeert u! Diezelfde Bijbel leert ook onze totale onwil en onmacht. Daarom zijn roeping, wedergeboorte en geloof nodig om de eis te gehoorzamen. De eis tot bekering moet ons in de knel brengen. Bent u zo wel eens vastgelopen? Juist als de Heere in ons gaat werken, gaan we smeken om bekering. De bekering gaat de hele levensweg door. Juist Gods kinderen vragen: 'Heere bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn'.

Als we van de avondmaalspraktijk en van rouwadvertenties uitgaan, zijn er veel bekeerde mensen. Dan is onze tijd zo arm nog niet. Maar waar zijn de vruchten der bekering waardig? Als we op de vruchten letten, leven we helaas wel in een arme tijd. En dat is ernstig, want 'de bijl ligt alrede aan de wortel der boom'.

(wordt vervolgd)

Jubileum

Ds. P. Mulder 25 jaar predikant

Op 18 september was het 25 jaar geleden dat ds. P. Mulder, predikant van onze gemeente Tricht-Geldermalsen, tot dienaar van het Goddelijke Woord werd bevestigd. Aan een reeks arbeidzame jaren in het onderwijs kwam daarmee een einde.

Kerkenraad
Gereformeerde
Gemeente Tricht-
Geldermalsen

Mozes spreekt het volk Israël toe na 40 jaar woestijnreis. Veel was er gebeurd, vaak murmureerde het volk. Toch had het hen aan niets ontbroken. De wolk- en vuurkolom was er voor heel het volk, al die jaren. Ook was er de offerdienst in zondoffer, reukoffer en dankoffer. Daarin wees alles heen naar de biddende en dankende Hogepriester en Zijn verzoenende arbeid. Wat overblijft is enerzijds de trouw van God en anderzijds een schuldige, onverbeterlijke zondaar. Toch was de Heere er met Zijn Geest, genade en Woord. Enkel verootmoediging blijft over. 'Ik, de HEERE, word niet veranderd; daarom zijt gij, o huis van Jakob, niet verteerd'. God bevestigt Zijn verbond enkel en alleen vanwege Zijn eer, Zijn welbehagen en Zijn Christus.

Ds. A. Moerkerken leidde kandidaat Mulder in tot het dienstwerk vanuit Mattheüs 10:25: 'Het zij den discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn meester en de dienstknecht gelijk zijn heer'. Met de woorden 'Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden', uit Psalm 43:3, verbond ds. Mulder zich 's avonds aan zijn eerste gemeente Capelle aan den IJssel (Middelwatering). Acht jaar mocht hij deze gemeente dienen. Daarna volgden de gemeenten Dordrecht (1999-2005) en Krimpen aan den IJssel (2005-2013), waarna de Heere de weg leidde naar de gemeente Tricht-Geldermalsen. Samen met zijn geliefde vrouw mocht hij er beginnen. Op 18 april 2014 overleed mevrouw Mulder na een kortstondige, ernstige ziekte, om nu voor eeuwig de Heere te mogen grootmaken.

De Driestar

Als rector van De Driestar had Mulder

het goed naar zijn zin, maar Gods wil en leiding gaven een wending in zijn leven. Er kwamen werkzaamheden met het ambt van predikant. De Heere opende de weg en sprak vanuit Johannes 20: 'Vrede zij ulieden, gelijkwijs Mij de Vader gezonden heeft, zend Ik ook ulieden. En als Hij dit gezegd had, blies Hij op hen, en zeide tot hen: Ontvangt de Heilige Geest' (vers 21-22). In 1987 werd hij toegelaten tot het volgen van de lessen op de Theologische School te Rotterdam, om vier jaar later beroepbaar en in de volle bediening van Woord en sacramenten gesteld te worden.

Bij het gedenkwaardige feit van 25 jaar ambtelijke dienst stond ds. Mulder in zijn gemeente stil in de dienst van zondagmorgen 18 september. Vanuit de tekstwoorden Deuteronomium 8:2a en 18a sprak hij over: 'Gedenken als opdracht: 1) De weg overzien; 2) Gods leiding opmerken; 3) De Heere gedenken.

Op zaterdagmiddag 24 november vond in de Bethelkerk een herdenkingsbijeenkomst voor genodigden plaats. Ds. J.J. van Ekeveld sprak onze dominee toe namens de classis Utrecht en de predikanten. Ds. A. Moerkerken voerde het woord namens de docenten en studenten van de Theologische School, waarna de jubilaris een dankwoord uitsprak. Zijn zoon, ds. G.W.S. Mulder sprak een slotwoord. Hierna maakten velen gebruik om de jubilaris de hand te drukken.

Hij is de Getrouwe

De Heere gedenke onze geliefde dominee nu de weg verder gaat. Hij geve kracht en moed, bovenal Zijn zegen in het vele ambtelijke werk dat hij mag doen, het werk in onze gemeente, het docentschap aan de Theologische School, alsmede de behartiging van diverse zaken in deputaatschappen en anderszins waarbij hij betrokken is. De Heere Die geroepen heeft, was en is de Getrouwe, Die het ook doen zal.

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Inhoudsopgave jaargang 94

1 oktober 2015 - 30 september 2016

	Nummer
MEDITATIES	
Een gebed van de Bruidskerk	
ds. J. van Rijswijk.....	1
Zien op Jezus	ds. S.W. Janse 2
Het verlorene zaliggemaakt	ds. P. Melis 3
Buigen en belijden	ds. H.A. Zetten..... 4
Reformatie: doorgaande bekering	ds. C.J. Meeuse..... 5
Een dag van afzondering	ds. G.J. van Aalst..... 6
Dwalende schapen	ds. M.J. van Gelder..... 7
s Heeren trouw, ondanks...	ds. A.J. de Waard..... 8
Een getrouwe Priester beloofd	ds. M. Karens..... 9
De genezende Zon	ds. J.S. van der Net 10
Een toegerust volk	ds. H. Hofman 11
Bezocht en verlost	ds. J. Schipper 12
En buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot:	ds. A.B. van der Heiden 13
God is geopenbaard in het vlees,	ds. A. Schot 13
is gerechtvaardigd in de Geest,	ds. F. Mulder 13
is gezien van de engelen,	ds. M. Karens..... 13
is gepredikt onder de heidenen,	ds. J. IJsselstein 13
is geloofd in de wereld,	ds. B. van der Heiden... 13
is opgenomen in heerlijkheid	ds. W.J. Karels..... 13
Oudjaar	ds. G. Bredeweg..... 14
Nieuwjaar	ds. G. Bredeweg..... 14
Met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade	ds. G.J.N. Moens..... 15
Onderwijs voor ouders in nood	ds. M. Golverdingen... 16
Maria aan Jezus' voeten	ds. F. Mulder 17
Niemand kan... ténzij dat...	ds. J.J. Tanis 18
Het klaaglied van een lijder	ds. C. Sonneveld 19
De doorstoken Middelaar	ds. J. IJsselstein 20
Geleden in Gethsémané	ds. P.D. den Haan 21
Achter de Zaligmaker op de kruisweg	ds. S. Maljaars 22
Nog veertig dagen	ds. J. van Belzen 23
Vals beschuldigd	ds. W. Silfhout..... 24
Geen been gebroken	ds. H. Paul 25
Christus' verschijning aan Zijn discipelen	ds. A. Verschuure 26
Paasonderwijs van Christus zelf	ds. J.J. van Eckveld ... 27
Mijn Heere en mijn God wijlen	ds. M. Blok 28
Jezus' opstandingsliefde	ds. G. Beens 29
Paulus' oepop na Christus' opstanding	ds. R.A.M. Visser..... 30
Jezus' verschijning aan Zijn jongeren	ds. E. Bakker..... 31
Opgevaren ten hemel	ds. B. Labee..... 32
Het Pinksterwonder	ds. J.M. Kleppe..... 33
Het werk van de Heilige Geest	ds. K. Boeder 34
Het werk van de Heilige Geest in Cornelius de hoofdman	ds. G. Pater..... 35
Gods heil gezonden	ds. J. Driessen..... 36
Tweeërlei geloof	ds. B. van der Heiden. 37
Kerkvisitatie	ds. L. Terlouw 38
De eerstelingen van de Geest	ds. G.W.S. Mulder 39
Het is geschied	ds. C. van Ruitenburg. 40
De Heere wacht...	ds. W. Visscher 41
De HEERE geeft sterkte	ds. P. Mulder 42
Christus alleen op de berg	ds. C. Harinck 43
Daarom keerde Naómi weder	ds. C. Hogchem 44
Israël tot een zegen!	ds. W.J. Karels..... 45
Melchizédek en Christus	ds. J.M.D. de Heer 46
De dochters van Zeláfead	ds. W. Harinck..... 47
De hogepriester Aäron met het wierookvat	ds. B. Labee..... 48
Herderlijke zorg voor Gods gemeente	ds. R.A.M. Visser..... 49
Hoop op God	ds. D.W. Tuinier..... 50
De eerste en hoogste plaats	ds. A. Moerkerken 51
Uitspuwsel	ds. G.M. de Leeuw..... 52
MEELEZEN IN HET SCHATBOEK	
Zondag 35: Het tweede gebod:	
Hoe we God moeten dienen	1
Zondag 36 en 37:	
Het derde gebod: de Naam des Heeren ..	2
Zondag 38:	
Het vierde gebod: de dag des Heeren.....	3
Zondag 39: Het vijfde gebod:	
het eren van vader en moeder.....	4
Zondag 40: Het zesde gebod:	
Gij zult niet doodslaan.....	5
Zondag 41: Het zevende gebod:	
Gij zult niet echtbreken	6
Zondag 42: Het achtste gebod:	
Gij zult niet stelen.....	7
Zondag 43: Het negende gebod:	
Geen vals getuigenis	8
Zondag 44: Het tiende gebod:	
Gij zult niet begeren	9
Zondag 45: Het gebed.....	10
Zondag 46:	
De aanhef van het gebed des Heeren.....	11
Zondag 47: Uw Naam worde geheiligd.....	12
Zondag 48: De tweede bede,	
Uw Koninkrijk kome.....	13
Zondag 49: De derde bede,	
Uw wil geschiede	14
Zondag 50: De vierde bede,	
Geef ons heden ons dagelijks brood.....	14
MEELEZEN	
Meegelezen in Het Schatboek (Zacharius Ursinus 1534-1583)	
ds. G.H. Kersten	14
Het zaligmakend geloof (1-4)	
ds. G.H. Kersten	15-18
De levende hoop (5-9)	
ds. G.H. Kersten	19-23
Het geloof een vaste grond (10-18)	
ds. G.H. Kersten	24-32
Het geloofsoffer (19-26)	
ds. G.H. Kersten	33-40
Henoch (27-36)	
ds. G.H. Kersten	41-50
Gode behagen door het geloof (37, 38)	
ds. G.H. Kersten	51, 52
COMMENTAAR	
Fiscale discriminatie	C.S.L. Janse 1
Alle verkwisting van Zijn gaven	C.S.L. Janse 8
Strijders voor Allah	C.S.L. Janse 10
ANBI-status en internet	ds. W. Silfhout... 12
Bij de gratie Gods	ds. W. Silfhout... 17
Een bezinning op Bonhoeffer	C.S.L. Janse 18
De aantrekkingskracht van het klooster	C.S.L. Janse 21
Bescherming geloofsgemeenschappen	ds. W. Silfhout. 24
Zie hoe alles hier verandert (1, 2)	C.S.L. Janse 27, 28
Steeds dichterbij	C.S.L. Janse 29
Traditie ter discussie	C.S.L. Janse 35
Van schuld- naar schaamtcultuur	ds. W. Silfhout. 42
Naar de nieuwe gereformeerde universiteit	C.S.L. Janse 43
Wij-gevoel	ds. W. Silfhout. 45
Man en vrouw schiep Hij ze	C.S.L. Janse 46
Kerkenraden en kanselruil	C.S.L. Janse 52
Troonrede 2016	ds. W. Silfhout... 52
DOGMATISCHE EN ANDERE ARTIKELEN	
Zal men ook de jonge kinderen dopen?	ds. W. Visscher..... 1-4
Preeklezen in de eredienst (5-13)	een (oud-)ouderling 1-4, 6, 13, 14, 20, 22
De Bijbel in het kerkelijk leven	ds. G.W.S. Mulder..... 1
Sabbatsrust op zondag (15-17)	ds. W.A. Zondag..... 1, 7, 10
Het merg van het Evangelie (1-15)	J.H. Madern 2-4, 6-13, 16-17, 19, 21
Vier eeuwen catechismusprediking (1-8)	ds. J.M.D. de Heer..... 4, 6-12

De geknechte wil... Luther contra Erasmus ds. W. Visscher.....	5
Een vaste burcht en Psalm 46 ds. J.J. van Eckveld.....	5
Wortd de kloof tussen Rome en Reformatie gaandeweg gedicht? ds. P. Mulder.....	5
Zwingli, de derde hervormer ds. R.A.M. Visser.....	5
Ik ben een onwaardige, arme zondaar' ds. S. Maljaars.....	5
Luther en het Avondmaal A. Jobse.....	5
Mariaverering, nog zeer actueel ds. G. Clements.....	5
Luther, de Wittenbergse nachtegaal H. van Grol.....	5
Dankdag bij de oudvaders ds. J. Schippers.....	6
De gouden keten van het heil (1-5) ds. C. Sonneveld.....	7-11
Morsen met water ds. W. Visscher.....	8
Een Kerstdag in Wittenberg A. Jobse.....	12
Meerijden of ont koppelen? ds. A.T. Huijser.....	12
Drieslag (1, 2) ds. G. Clements.....	15, 16
Psalm 1 is het juiste begin, vond dr. Constantino A. Stam.....	15
Relatie wedergeboorte en geloof (1-5) ds. H. Paul.....	15-19
Nimmer modderde hij het door elkaar (1, 2) L. Vogelaar.....	18, 19
Jong, en toch (ook) vergankelijk A. Karens.....	19
Vreemdelingen en de Bijbel (1-4) ds. C. Sonneveld.....	20-23
Biddag in het licht van onze samenleving ds. J.J. van Eckveld.....	23
Van der Groe en zijn biddagpredikaties ds. J. Schipper.....	23
Biddag in het licht van de eeuwigheid ds. G. Hoogerland.....	23
Biddag in het licht van huwelijk en gezin ds. A. Schreuder.....	23
De gang naar de preekstoel (1, 2) ds. H. Hofman.....	24, 25
Eénmaal en zevenmaal J.R. ten Hove.....	25
Die gestorven is ds. G. van Manen.....	26
Die ook opgewekt is ds. F. Mulder.....	26
Drie dagen en nachten ds. G.W.S. Mulder.....	26
Opvoeden in de lering en vermaning des Heeren werkgroep Gezin, KGJO.....	27
Spaart ons uw kritiek, maar geeft ons uw gebed' ds. A.T. Huijser.....	28
Het schrijffmes van Jójakim (1-4) ds. W. Silfhout.....	28-31
Huisgodsdiens (1, 2) ds. W.A. Zondag.....	29, 30
Profeet, priester en koning in je gezin werkgroep Gezin, KGJO.....	30
Een Na-Pasen ds. I. Kievit.....	31
Een gekroonde Jezus ds. E. Bakker.....	32
Jezus Christus als de Voorspraak voor Zijn volk ds. B.J. van Boven.....	32
Jezus bereidt plaats voor Zijn Kerk ds. A. Verschuure.....	32
De Heilige Geest als de Geest des oordeels en der uitbranding ds. A. Schot.....	33
De Heilige Geest als de Geest der waarheid ds. J.B. Zippro.....	33
Pinksteren in het hart ds. I. Kievit.....	33

De Heilige Geest als de Geest der aanneming tot kinderen ds. J.W. Verweij.....	33
De leer van de Drie-eenheid (1-4) ds. W. Visscher.....	36-39
Opvoeding en onderwijs door de eeuwen heen (1-3) H. van Grol.....	37-39
Rustzoekers wijlen ds. I. Kievit.....	42
Onderscheid tussen het dorsten van tijdgelovigen en het ware dorsten ds. C. Sonneveld.....	48
Je mag weer naar de catechisatie ds. A.P. Baaijens.....	50
De orde des heils (1-3) ds. A. Schot.....	50-52

ETHISCHE ARTIKELEN

Orgaandonatie en naastenliefde (1-6) ds. A. Schreuder 1-4, 6-7	6-7
School en maatschappij werkgroep Onderwijs 2	2
De pijn van kerkverlating J.J. Jacobse e.a.....	3
Dankdag in de detailhandel Een detaillist.....	6
Dankdag 2015 van een weduwe Een jonge weduwe.....	6
Het Evangelie in de Arabische wereld ds. W. Visscher.....	9
Huiselijk geweld en kindermishandeling Joke Zwerus.....	9
Confrontatie H. van Grol.....	10
Manipulatie G. van Veldhuisen.....	10
Onderwijs, klacht en conflict werkgroep Onderwijs 11	11
Een jonge moeder over vaccinvrij opgroeien een jonge moeder.....	11
Drempels lager door smartphone werkgroep Gezin.....	12
Gelukkig A. Karens.....	13
Week van de opvoeding werkgroep Gezin.....	14
Vluchtelingen in Nederland (1-4) ds. C. Sonneveld.....	15-18
Over schepping en evolutie (1-7) ds. D. de Wit.....	15-21
Naschrift bij 'orgaandonatie en naastenliefde' ds. A. Schreuder.....	16
Twijfel en zekerheid J. Koster.....	16
Onderwijs, bestuur en toezicht anno 2016 werkgroep Onderwijs 21	21
Herbergzaamheid tonen: gastopvang en pleegzorg (1, 2) Dep. DMZ, projectgroep hulpverlening.....	22, 23
Zorg om voortbestaan kleine reformatische basisscholen werkgroep Onderwijs 24	24
Vluchtelingen in Nederland (1, 2) G. Geijtenbeek.....	24, 25
Moslims aan de poort (1-4) ds. C. Sonneveld.....	27-30
Vragen van een jongetje van tien Ingezonden door een jonge lezer.....	27
De eenzijdigheid van de Refo-reenkamer J. Koster.....	31
Examenvrees H. van Grol.....	32
Majesteitsschennis ds. W. Silfhout.....	32
Huize Europa in verwarring (1-4) ds. C. Sonneveld.....	33-36
Wie gaat de reformatische scholen leiden? P.W. Moens e.a.....	33
Kleding laat zien wat je denkt werkgroep Gezin.....	34
Open brief aan jongeren Ingezonden door een 22-jarige jongen.....	36
Rustzoekers J. Koster.....	39
Een beschamend bezoek aan een slavenfort D. Harkes.....	39
De islam als gewelddadige godsdienst (1-8) ds. C. Sonneveld.....	40-47
Een grote menigte godsdienstige Grieken A. Karens.....	44

Onderwijs en medezeggenschap werkgroep Onderwijs45	45
Beroering rond de cholera-epidemie (1, 2) L. Vogelaar.....	45, 46
Bij het nieuwe parlementaire jaar ds. F. Mulder, Kerk en Overheid.....	50
Gezinsvorming, een teer onderwerp (1, 2) ds. A. Schreuder.....	51, 52

EVEN MAAR alle van ds. G.J. van Aalst

Gebed vóór de catechismuspreek.....	1
Gebed ná de catechismuspreek.....	2
Een zeer overvloedige fontein.....	3
Maar wie is deze Middelaar?.....	4
Een veulen dat rondartelt.....	5
Leviticus, en Hij riep.....	6
In de lijn der geslachten.....	7
Aldus zult gij Zijner daarbij gedenken.....	8
Bloed en vuur en rookdamp.....	9
Tot een voorbeeld.....	10
Kanttekeningen van goud.....	11
Advent.....	12
De kern van Kerst.....	13
De Heere uw God.....	14
God (ont)terend.....	15
God dient de mens.....	16
Wat zegt u Gods voorzienigheid?.....	17
Tragisch.....	18
Wie helpt ze over de drempel?.....	19
Een zaak van leven of dood.....	20
Belijden is (meer dan ons) doen.....	21
Elke keer weer die naam.....	22
Dezelfde woorden.....	23
Vormsel.....	24
Goede Vrijdag beleven.....	25
Pasen beleven.....	26
Persoonlijk.....	27
Pragmatisme.....	28
Belijdenisvragen vergeleken.....	29
De prediker en de prediking.....	30
Onderzoek de Schriften.....	31
De belijdenis over hemelvaart.....	32
Geloofsbelijdenis.....	33
De zegen van het kerkelijk jaar.....	34
Uw Woord is de waarheid.....	35
Onze geknechte wil.....	36
Vertalen is verklaren.....	37
Rode draad.....	38
De bekering van Paulus tot voorbeeld.....	39
Bijbelboeken.....	40
Verslagen Gods gaven.....	41
Elke dag zondag.....	42
Oude lessen.....	43
Van der Groe en de Erskines.....	44
Anders de deur dicht.....	45
Rustdag.....	46
Het openbare gebed.....	47
Op weg naar Utrecht (1-3).....	48, 49, 52
Zielenbezoek.....	50
Beschadigen.....	51

DE TAAL DER BEVINDING

Wel vrijlaten, niet loslaten (13) ds. J. Schipper.....	7
Met het lampje op de rug (14) ds. J. Schipper.....	20
Christus een verborgen Persoon (15) ds. J. Schipper.....	29
Gelaat, gewaad en gepraat (16) ds. J. Schipper.....	38
Sion is dun geworden ds. J. Schipper.....	47

DE ZEVEN KRUISWOORDEN

Het eerste kruiswoord: Een gebed tot Zijn Vader ds. H. Hofman.....	20
Het tweede kruiswoord: Een laatste uitdeling ds. G.M. de Leeuw.....	21
Het derde kruiswoord: Christus' zorg voor Zijn moeder ds. L. Terlouw.....	22
Het vierde kruiswoord: Van God verlaten ds. D.W. Tuinier.....	23
Het vijfde kruiswoord: 'Mij dorst'	

ds. J. van Rijswijk.....	24
Het zesde kruiswoord: Een uitroep van overwinning	
ds. W. Silfhout.....	25
Het zevende kruiswoord: In bewaring gegeven bij de Vader	
ds. A.T. Huijser.....	26

HET GEPREDIKTE WOORD

Het doek van Christus	
ds. W. Harinck.....	20
De 'kommapreek' uit Elberfeld	
ds. E. Hakvoort.....	21
Een preek over schuld aan Israël	
ds. C.J. Meeuse.....	22
Philpots preek over Filippenzen 3:10a	
ds. A.T. Huijser.....	24
Een profetische preek	
J. Mastenbroek.....	25

VRIENDEN VAN HUNTINGTON

De eenzame mus op het dak	
J. van 't Hul.....	33
Hij is zo'n dierbare vriend van Mozes	
J. van 't Hul.....	34
Thomas Hooper en de zingende nachtegaal	
J. van 't Hul.....	35
Weet dan dat Brook naar de hemel is'	
J. van 't Hul.....	36
Charles en Mary Martin, de buitenlanders	
J. van 't Hul.....	37

IN GOEDE ORDE

Wat is approbatie?	ds. P. Mulder.....	2
Wat betekent de classis voor ons?	ds. P. Mulder.....	11
Het recht op privacy	M.J.W. Hoek.....	17
Wat is de Particuliere Synode?	ds. P. Mulder.....	19
Wat is de roepende kerk?	ds. P. Mulder.....	30
Wanneer is men wettig gekozen?	ds. P. Mulder.....	40
Rondom de begrafenissen	ds. P. Mulder.....	45
Voorziening in de ambten	ds. P. Mulder.....	49

UIT VROEGER JAREN

Maar wat hebben deze schapen gedaan?	W. Droogers.....	14
Een beroep uit Duitsland	L. Penning.....	22
Uit het leven van ds. Chr. van Dam	Ds. Chr. van Dam.....	24
Zilveren strikken.....		28
Geen andere naam dan Eliëzer'		46

VAN OVERZEE

Een trouwe Leidsman	ds. C. Vogelaar.....	8
Dat blijft er over	ds. C. Vogelaar.....	24
Veranderingen	ds. C. Vogelaar.....	40
Trouw en waarheid	ds. C. Vogelaar.....	51

VOOR U GELEZEN

Ontmoeting met ds. W.C. Lamain.....	38
Eén van de allergeingsten	
Wulfert Floor.....	39
Al mijn hoop steunt op het volbrachte werk van Christus	
John Warburton.....	40
Drie dingen die mij troosten	
Wulfert Floor.....	48

THEOLOGEN VAN DE 20STE EEUW

Dietrich Bonhoeffer	ds. W. Visscher.....	47
Tim Keller	ds. E. Hakvoort.....	48
Clive Staples Lewis	P. Rouwendal.....	49
John Piper	ds. P. van Ruitenb.	50

EEN BIJBELWOORD VOOR JONGEREN

Wie heeft jouw hart?	ds. P.D. den Haan.....	48
Tot inkeer gebracht	ds. S.W. Janse.....	49
Tot inkeer gebracht	ds. A.T. Huijser.....	50

DIVERSEN

Een indrukwekkende conferentie in Ghana (3)	ds. C. Sonneveld.....	1
---	-----------------------	---

Commissie Dordrecht (1982-2015)	
A. Jobse.....	2, 3
Broederlijke ontmoetingen	
J.W. van Toor.....	3
Collecte voor de emerituskas	
C.G. Dijkstra.....	3
En nu heeft Benthuizen een Ledeboergang	
L. Vogelaar.....	8
Synode-kerk te koop	
ds. L. Terlouw.....	8
Website Gereformeerde Gemeenten	
E. van Voorden.....	9
Gereformeerde Gemeente Enkhuizen 150 jaar	
J.P. Sinke.....	11
Kerkelijk Jaaroverzicht 2015	
ds. G.J. van Aalst.....	14
Verblijvend nieuws	
ds. G.J. van Aalst.....	15
Verjaardag prinses Beatrix	
ds. C. Neele.....	18
Dezelfde zorgen, hetzelfde uitzicht	
L. Vogelaar.....	20
Vijftig jaar werk voor de kerk	
B.W. Drost.....	21
Daniël en de actualiteit, winterconferentie	
Werkgroep voor Studenten, vrijdag 22 januari	
Petra Hooglander-Bijvank.....	22
Curatorium van de Theologische School	
ds. J.J. van Eekveld.....	25, 28
Psalmen van Datheen (1-3)	
C.R. van den Berg.....	25-27
Het leven van Alexander Comrie	
ds. A. Moerkerken.....	29
Koninklijke verjaardagen	
C.R. van den Berg.....	30
Herbergzaamheid gevraagd	
T. Dorresteijn.....	30
Lichtvoel ontstoken in Breda	
L. Vogelaar.....	31
Waar blijf jij?	
Kernstafid.....	31
De laatste woorden	
A. Karens.....	32
Onbekend maakt onbemind	
commissie vakantieweken +50.....	33
Hiëronymus van Praag	
C.R. van den Berg.....	34
Oproep van het Curatorium	
ds. J.J. van Eekveld.....	34
Veel vraag naar toerusting	
KGJO.....	35
Het is onze plicht te bewaren wat ons schriftelijk is nagelaten	
C.R. van den Berg.....	36
Van het Curatorium	
ds. J.J. van Eekveld.....	38
Daniël, een gids voor jongeren	
H.J. Nijsink.....	38
Daarom noemde hij den naam dier plaats	
Tabéra'	
H. de Kok.....	40
Uit het leven van ds. M. Hofman (1-10)	
J.P. Sinke.....	41-50
De koster, die is er immers altijd	
A. van Beek.....	44
Onze dove vrienden in de kerk	
B. Agteresch.....	46
Jongeren hebben kennis, ouderen hebben wijsheid	
Noodkreet van een student.....	46
Jong geleerd...	
Kerkenraad GG Amersfoort.....	47
School en scholing	
werkgroep Onderwijs.....	47
10 jaar inloop in Charlois	
K. Bel.....	49
Gereformeerde Gemeente Meliskerke 125 jaar	
J.P. Sinke.....	49
Godsdienstonderwijs op de openbare basisschool	
dep. Kerk en Overheid.....	49
Christus, de Weg	
H. van Grol.....	50

Gedekt houden, graag!	
ds. C. Sonneveld.....	51
Pastoraat in de praktijk (1, 2)	
ds. H. Hofman.....	51, 52
De Generale Synode 2016 (1)	
ds. G.J.N. Moens.....	52

BOEKENNIEUWS

Pelgrimszangen van Jansje Zondag		
J. Mastenbroek.....	1	
De fontein des levens; over de verwerving van het heil		
J. van 't Hul.....	1	
Uit den schat des Woords		
ds. H.A. van Zetten ..	2	
U en uw kinderen, de kinderdoop en de Bijbel		
ds. J.J. van Eekveld	2	
Het volk Israël leeft!	ds. C. Sonneveld.....	3
Bewaard en vermaand	A.J. Gunst.....	4
Al veertig jaar delven en delen		
ds. S. Maljaars.....	4	
Trek mij, wij zullen u nalopen		
ds. G. Pater.....	4	
Neem en lees	Evert Barten.....	8
Het beste Kompas	ds. A. Schot.....	8
Met eer en heerlijkheid gekroond		
ds. J. Schipper.....	9	
Psalm 91:1	ds. G.J. van Aalst.....	9
Gouden momenten	ds. G.J. van Aalst.....	9
Verloren, maar wie?	ds. A. Schreuder.....	9
Achter gesloten deuren... gedachten over kerkenraadswerk	ds. A.T. Huijser.....	13
Christus ons alles	J. van 't Hul.....	13
Sterven om te leven	ds. W. Harinck.....	14
Stevig in je schoenen	A. Karens.....	15
Hoséa-Maleáchi	ds. J.M.D. de Heer.....	15
Het ABC van het geloof	L.C. Struijk.....	16
Vast geloven	ds. J.B. Zippro.....	16
Bewaren bij Schrift en belijdenis.....	17	
Verboden letters op de muur		
Barry van der Schoot	17	
Met Christus te zijn: gedachten over het sterven	J. van 't Hul.....	17
Elk zing' Zijn lof (1, 2)	E. van Dijkhuizen.....	18, 19
Het concrete is het wezenlijke		
J. Mastenbroek.....	20	
Pietas reformatas	ds. G.W.S. Mulder.....	20
Avondmaalspreken	B. Agteresch.....	22
Psalmen, commentaar op Psalm 42-75		
B. van Ojen.....	22	
Licht en schaduw	J. van 't Hul.....	24
Samen in een nieuw gezin, over samengestelde gezinnen	J. Bloemendaal.....	24
Een klassieke dogmatiek heruitgegeven, handboek dogmatiek Joh. à Marck		
ds. J.M.D. de Heer.....	24	
Zeker en vast	ds. W. Harinck.....	25
Pieter heeft verdriet	B.A.D. van der Wulp.....	25
In Uw spoor	ds. A. Verschuure ..	26
Er is perspectief! De rol van christenen in de participatiesamenleving		
F.A. van Hartingsveldt.....	26	
Ook zij horen erbij. Gedachten over kinderen in de kerk	Ida Molendijk.....	27
Opvoeden, gave en opgave, essenties van christelijk opvoeden		
De redactie.....	27	
De kansrijke jaren	L.A. Kroon.....	28
De ziekentroost	ds. A.J. Gunst.....	29
Ik maak alle dingen nieuw		
J. van 't Hul.....	29	
Omgaan met angst	H. van Groningen.....	30
De weg van Job	ds. J.M.D. de Heer.....	31
Separerende prediking. Gedachten over de verkondiging van het Woord		
ds. B. van der Heiden.....	31	
De wondervolle leiding Gods, gehouden met Anna Helderop in de jaren 1902-1906		
J. Mastenbroek.....	31	
Weer wonen naar Zijn raad		
ds. A. Verschuure ..	32	
Tegenstrijdige verlangens, een andere kijk op secularisatie	ds. W. Visscher.....	33
De plaats van de vrouw in Bijbels perspectief	ds. B.J. van Boven.....	33
De toets der kritiek	ds. P. Mulder.....	33

In het klimaat van het absolute. C. Veenhof (1902-1983) ds. J.M.D. de Heer... 34	rouwgebruiken?..... 5	en al wat anders is, eylaes, dat is van my, ridder Orde van Oranje-Nassau, ds. C.J. Meeseuse 26
Neem en lees. Augustinus' Belijdenissen H.J. Agteresch 34	Hoe moet een christen denken over de 'bommenregen' op IS? 6	Ds. J.M. Kleppe 45 jaar predikant 46
De lang beproefde leer, Handboek dogmatiek (1-6) ds. J.M.D. de Heer 35-40	Wat stond er in het heilige der heiligen na de verwoesting van de tempel? 7	Ds. J.J. van Ekeveld 40 jaar predikant 48
Mijn Woord bewaard; klein stukje aan de Veendijk, herdenkingsboek GG Wierden ds. J. van Laar 35	Wilt u wat schrijven over conventikels? 8	Ds. C. Hogchem 25 jaar predikant 49
Christelijke huishouding ds. B.J. van Boven... 35	Hoe leer ik mijn ellende kennen? 9	Ds. M.J. van Gelder 45 jaar predikant 51
Druiven van Eskol ds. J.M.D. de Heer... 35	Was de schuldbelijdenis van Achan niet oprecht genoeg? 10	Ds. C. Hogchem 25 jaar predikant 52
De erfgenaam des hemels ds. A. Verschuure ... 35	Zijn Adam en Eva tegelijk geschapen? 11	Bevestiging
Navolging. Drie inspirerende wegwijzers voor het christelijk leven ds. P. Mulder 36	Heeft het vóór de zondvloed geregend op de aarde? 12	Verslag bevestiging en intrede ds. J.J. Tanis te Boskoop 6
Van Ansjoviskerkje tot Ontmoetingskerk ds. A.B. van der Heiden 37	Tot Jezus gaan? 13	Verslag bevestiging en intrede ds. K. Boeder te Dirksland 18
Troostrijk gesprek over de kracht van het christelijk geloof ds. J. Schipper 37	Kledingregels voor Avondmaalsgangers? ... 14	Verslag bevestiging en intrede ds. A.P. Baaijens te Aagtekerke 21
Voedsel ter bekwaamer tijd J.P. Sinke 37	Versterking van het geloof door de Heilige Doop 15	Verslag bevestiging en intrede ds. S. Maljaars te Meliskerke 23
Onderwijs voor het onderwijs ds. H.A. van Zetten 37	Een 'lintje' voor ambtsdragers? 16	Verslag bevestiging en intrede ds. R.A.M. Visser te Apeldoorn 37
Schuld en vergeving ds. J. IJsselstein 38	Is het gepast om mee te schrijven in de kerk? 17	Verslag bevestiging en intrede ds. M. Joosse te Ede 40
Woorden van wijsheid voor ambtsdragers A.G. Bregman 39	Waarom komt niet elke zinsnede uit het tweede gebod in ons Troosboek aan de orde? 18	Verslag bevestiging en intrede ds. H. Hofman te Kalamazoo (VS) 49
De enige troost in leven en sterven P.C. Beeke 39	Preken over geestelijke zaken die verborgen zijn? 19	Diversen
Onmisbaar naslagwerk ds. L. Terlouw 40	Is het bijwonen van een crematie geoorloofd? 20	Ds. Neele verlaat redactie 27
Als je nog jong bent ds. C. Hogchem 40	Kan onze Generale Synode veranderingen aanbrengen in het doopformulier? 21	Verslag bidstond voorafgaand aan zittingen Generale Synode 13 september 2016 52
De evangelische heiligmaking ds. J.J. van Ekeveld 41	Zondagsheiligmaking? 22	VERSLAGEN KERKELIJKE VERGADERINGEN
Kerkelijk Jaarboek NRC 2016 M.T. Al-Chalabi 41	Roeping tot 'visser der mensen'? (1, 2) ... 23, 24	Classis Middelburg 9/11/2015 S. Riemens 1
Beperkt geloof je vrijheid? ds. W. Silfhout 41	Inhoud van de zegengroet 25	Classis Goes 9/21/2015 S. Boogaard 2
De verborgenheid van het geloof ontsloten J. van 't Hul 41	Het openbare gebed in de eredienst 26	Classis Tholen 9/21/2015 M. de Geus 3
Onderdanen van de Koning ds. E. Bakker 42	Zal er herkennen zijn in de hemel? 27	Classis Amsterdam 9/26/2015 C. Vonk Noordegraaf 5
Johannes Fontanus. Een Gelderse predikant in dienst van de orthodoxie ds. J.M.D. de Heer.. 43	Zoeken en niet vinden? 28	Classis Gouda 10/2/2015 J. Bloemendaal 5
Is het ook voor mij? De toe-eigening van het heil ds. D. de Wit 44	Bekendmaking met de naam Heere 29	Classis Ridderkerk 9/12/2015 N.J. Teerds 7
Onderdanen van de Koning, Christus' blijdschap en kroon ds. D. de Wit 45	Toch een argument voor de noodleugen? ... 30	Classis Kampen 10/8/2015 J. Bonhof 13
De Joodse wereld ds. C. Neele 45	Waarom staat er dat het God is, 'Die in u werkt beide het willen en het werken? 31	Classis Dordrecht 1/13/2016 19
Hoséa ds. G. van Manen 45	Aandacht voor gedetineerden en hun familie 32	Classis Tholen 1/14/2016 M. de Geus 20
Uw Koninkrijk kome ds. J. Driessen 46	Het paspoort van een christen 33	Classis Utrecht 1/15/2016 J.H. Mauritz 22
Zijn genade zij met u J. van 't Hul 46	Hoop voor weglopers? 34	Classis Amsterdam 1/20/2016 22
Jonathan, Sauls zoon, Davids vriend ds. P. Melis 46	Tegenwerken door goeddoen? 35	Classis Barneveld 1/22/2016 K. Karels 22
Een 'jeugdige' dogmatiek (1-3) ds. J.M.D. de Heer 47-49	Boezemzonde 36	Classis Middelburg 2/8/2016 S. Riemens 23
Perioden uit het leven van dominee Johannes Smit ds. M. Golverdingen 47	Gebod voor onze krijgsmacht 37	Classis Rotterdam 1/22/2016 K. Bel 24
Bij het geopende Woord. Bijbels dagboek ds. A.J. de Waard 47	Kan de Heere aan Zijn eer komen in ons leven? 38	Classis Gouda 2/5/2016 J. Bloemendaal 24
Hoe heerlijk is Uw naam A. Janse-Pieterman 48	Eten van (zoete) lekkernijen 39	Classis Rijssen 2/5/2016 F. van Toor 26
Schuilplaats in gevaren J. Mastenbroek 48	Deo Volente 40	Classis Ridderkerk 1/23/2016 N.J. Teerds 28
De Heidelberger L.J. Goud 49	Waarom nooit een afsluiting van het winterseizoen en schooljaar? 41	Classis Goes 27-1-2016/21-03-2016 S. Boogaard 29
Opvoedingsreis; Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst ds. H.A. van Zetten 49	Weerklank der bergen 42	Classis Kampen 3/17/2016 F.J. Verweij 35
Nieuwe studie dr. M. Golverdingen Redactie de Saambinder 50	Bekwaamheid van ouderlingen en diakenen 43	Classis Middelburg 6/16/2016 S. Riemens 42
De beslissende keus F. van Toor 50	Waarom verstokt Gij ons hart? 44	Particuliere Synode Zuid 4/7/2016 S. Boogaard 32
Predik het Woord ds. G. Hoogerland 50	De jongste dag 45	Particuliere Synode Zuid-West 4/14/2016 B. Agteresch 34
Eén ding ds. G. Bredeweg 51	Verzekering van het geloof uit de vruchten 46	Particuliere Synode Oost 5/12/2016 J.T. van den Berg 39
God hoort je gebed ds. J.B. Zippo 51	We willen met u overdenken 47	Particuliere Synode Noord-West 4/21/2016 C. Vonk Noordegraaf 39
De teloorgang van een honderdjarige ds. A.T. Huijser 52	Waarom leggen we in de kerk de eed nooit (letterlijk) af? 48	
Scheepsbouwer en akkerman ds. A.P. Baaijens 52	Staande mannen 49	
Een leeskamer in het Grote Huis ds. W. Visscher 52	Alcohol in de Bijbel 50	
	Wilt U... niet vergeten? 51	
	Jezus belijden 52	
	IN MEMORIAM	
	Mevr. J. Harinck-Snoep (1934-2015) ds. W. Harinck 10	
	Ds. Chr. van der Poel (1932-2016) ds. G.J. van Aalst 23	
	Mevr. J.F. Honkoop-Nijland (1931-2016) Kerkenraad Kampen 44	
	Ouderling J. Bloemendaal, Boskoop (1946-2016) ds. J.J. van Ekeveld 47	
	KERKNIEUWS	
	Ambtsjubilea	
	50-jarig ambtsjubileum ouderling J.M.D. Diepeveen te Enter 16	
	De Heere heeft mij verdragen in Zijn lankmoedigheid, 35-jarig ambtsjubileum en koninklijke onderscheiding, ds. C. Sonneveld J.P. Sinke 23	
	Ambtsjubileum ouderling J.H. Doeven te Houten 24	
	Het goede dat ick heb o Heere is van Dy	

Boekennieuws

"Effatha!",
ds. W. Harinck,
ds. W.J. Karels
en ds. M. Karens;
uitg. Den Hertog,
Houten;
ISBN 97890 331
27540; 94 blz.;
€ 12,50.

"Het gedierte des
velds", ds. B.J. van
Boven; uitg. Gebr.
Koster, Barneveld;
ISBN 978 90 5551
853 1; 103 blz.;
€ 11,90.

"Wereldwijd"; uitg.
Zending Gerefor-
meerde Gemeenten,
Woerden; ISBN
978 90 71287 69 5,
bestelmogelijkheid:
www.zgg.nl, of tel.
0348-489950; 80
blz., € 9,95,

Effatha!

Het was een goede gedachte van de uitgever de drie geestelijke verzorgers van Dovenzorg te vragen ieder vier meditaties te schrijven over een onderwerp dat met doofheid te maken heeft. De predikanten waren daartoe gelukkig direct bereid, temeer omdat de uitgever aangaf dat 40 procent van de winst ten goede zou komen aan Dovenzorg.

Het boekje bevat zes meditaties over teksten uit het Oude Testament en zes uit het Nieuwe Testament. Iedere meditatie bevat ongeveer 1450 woorden (ruim zes kleine bladzijden) en zijn zeer geschikt om bijvoorbeeld op vrouwenverenigingen voor te lezen. De moeilijkheidsgraad valt mee, zodat jongeren de meditaties ook heel goed kunnen begrijpen.

Het is niet zo dat de meditaties specifiek bedoeld zijn voor doven. Voor hen zijn bepaalde woorden en begrippen nog wel moeilijk (achterstelling, treffelijk, onderwaarderen, proclameren). Overigens worden de doven soms nadrukkelijk aangesproken. De geestelijk doven (en dat zijn we allemaal van nature) worden in iedere meditatie wel aangesproken.

Soms wordt zijdelings interessante informatie gegeven over doofheid en de leefwereld van de dove medemens.

Wat me bij het lezen opvalt, is dat de auteurs een gepast gebruik

maken van de kanttekeningen en van Matthew Henry. Ook wordt zo nu en dan geciteerd uit de Drie formulieren van enigheid. Wat ook opvalt, is de zorg die de Heere Zelf heeft en ons gebiedt te hebben voor mensen met beperkingen, in dit geval de dove naaste.

In de meditaties wordt nadrukkelijk gewezen op onze totale onbekwaamheid en onwilligheid om iets aan onze eigen zaligheid te doen. Gelukkig hoeft het daarbij niet te blijven. We worden geattendeerd op Gods eeuwig welbehagen en de liefelijke nodigheden van het Evangelie. Christus wordt aangewezen als de grote inhoud van Gods Woord.

Als een rode draad loopt door het boekje het wonder dat doven gaan horen. Het "Effatha" moge ook ons in de (geestelijke) oren klinken. Van harte aanbevolen.

B. Agteresch, Capelle aan den IJssel

Het gedierte des velds

Het boekje "Het gedierte des velds" van onze broeder, ds. B.J. van Boven, bevat drie preken. In deze eenvoudige, ook voor de jeugd aansprekende preken, wordt duidelijk hoe de Heere in het rijk der natuur werkt en zorgt in Zijn voorzienigheid. De preken handelen over de hinde, de woudezel en het oorlogspaard. Vanuit deze beelden worden de onbekeerden aangesproken in de vijandschap van hun natuurstaat, maar ook in de noodzakelijkheid van de bekering en het wonder van de wedergeboorte, waardoor vijanden worden vernieuwd. Door deze beelden in de natuur geeft de auteur ook onderwijs met betrekking tot Christus en Zijn borgwerk. Tevens ligt in deze beelden een rijke stof vol onderwijs voor het geestelijk leven van Gods kinderen. Onze broeder heeft in deze drie preken dit onderwijs op verstaanbare wijze weten te verwoorden. De preken zijn alle drie genomen uit Job 39. Daarin is de Heere bezig Job onderwijs te geven uit de natuur. Job had dat onderwijs nodig. Hij kreeg het in de diepste nood van zijn leven. Hij kreeg het tot zijn verootmoediging. Daardoor werd de weg bereid tot de

verlossing uit zijn diepe ellende. De vrucht ervan is: 'Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij en heb berouw in stof en as'. Door die weg wordt Job op het diepst vernederd en God op het hoogst verheerlijkt. Maar ook ontvangt Job daardoor de rijkste vertroosting. Dat onderwijs hebben wij ook nodig. De Heere mocht dit boekje daartoe willen gebruiken.

De preken zijn geschikt voor de leesdiensten, maar ook nuttig voor persoonlijk gebruik. Door de Gebr. Koster is het keurig verzorgd in een handzaam formaat en uitgegeven voor een betaalbare prijs. Van harte aanbevolen.

G. Hoogerland, Stolwijk

Wereldwijd

Om met de deur in huis te vallen: "Wereldwijd" is een mooi boekje. Het is een uitgave van ons zendingsbureau en bevat twaalf zendingsverhalen (waaronder een kerstverhaal), die door verschillende auteurs zijn geschreven. De verhalen spelen zich af ergens in deze wereld. Bijzonder is dat er geen succesverhalen van de zending aan de orde komen, maar dat wordt verteld hoe in uiteenlopende culturen in alle eenvoudigheid het Woord gezaaid mag worden.

In het Voorwoord wordt er op gewezen dat de verhalen erg geschikt zijn om voor te lezen op de vereniging. Met de aankoop van het boekje wordt het werk van de zending gesteund. Hopelijk wordt ook de liefde voor de zending er door aangewakkerd.

ds. C. Neele, Poortugaal

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Doetinchem,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
te 's-Gravenhage-Scheveningen,
ds. P. Mulder te Tricht-Geldermalsen;
te Rotterdam-Zuidwijk,
ds. W. Visscher te Amersfoort.

Bedankt:

voor Berkenwoude, Middelburg-Zuid
en Zwijndrecht,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
voor Lelystad, ds. J. van Rijswijk te Aalburg;
voor Terneuzen, ds. A.T. Huijser te Sliedrecht.

AANGEPASTE KERKDIENT TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op zaterdag 22 oktober wordt een aangepaste kerkdienst voor mensen met een beperking gehouden in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giesendam, Buitendams 118, met als voorganger ds. W.J. Karels. Een ieder is hartelijk welkom.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS THOLEN 12 SEPTEMBER 2016

Namens de roepende kerk van Ouddorp opent ds. K. Boeder de vergadering op de gebruikelijke wijze. Daarna memoreert hij de volgende gebeurtenissen in de classisgemeenten:

- Dirksland:
- 3 maart 2015 was J.A. Kardux 40 jaar ouderling.
  - 11 juli was diaken A.L. Bakker 12,5 jaar diaken.

Middelharnis:

- 3 mei was K. Korpershoek 35 jaar diaken.

Tholen:

- 17 maart was ouderling H. Aarnoudse Azn. 25 jaar ambtsdrager.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld:

ds. K. Boeder, preses, ouderling M. de Geus, scriba, ds. J. van Belzen en ouderling A. van den Berg, assessoren en ouderling W. Roozmond, quaestor.

De volgende punten vormen onderwerp van bespreking:

a. Verzoek Stichting Kristal

Het initiatief tot hulpverlening aan jongeren in de PS-Zuid wordt vanuit de classis van harte aanbevolen.

b. Verslag Classicale commissie, afdeling

Sint Philipsland

De classis besluit om in te stemmen met de aanbevelingen van het rapport waarbij de gemeente Tholen de regie heeft over de wijze van uitvoering waar het gaat om de bijzondere diensten en het inroepen van hulp vanuit de classisgemeenten. Besloten wordt om van nu aan eens per drie jaar middels een visitatierapport van de gemeente Tholen de stand van zaken te evalueren. De commissie wordt dankgezegd en van haar taak ontheven. De verslagen van de in het voorjaar 2016 gehouden kerkvisitaties te Herkingen, Middelharnis, Melissant, Ouddorp en Ooltgensplaat geven geen aanleiding tot vragen of opmerkingen.

Afgevaardigd worden naar de extra vergadering P.S. Zuid op 13 oktober a.s.:

De predikanten K. Boeder, J. van Belzen en P.D. den Haan en de ouderlingen B. Both, M. de Geus, A.J. Kardux, G.D. Roeland en W. Roozmond.

De gemeente van Oude-Tonge wordt aangewezen als roepende kerk voor de vergadering op woensdag 18 januari, aanvang: 19.30 uur te Nieuwerkerk.

De vergadering wordt op de gebruikelijke wijze gesloten door ouderling A. van den Berg.

VOORGEZETTE VERGADERING 19 SEPTEMBER 2016 TE WERKENDAM

Ds. L. Blok opent deze vergadering op de gebruikelijke wijze.

Als te memoreren feiten worden o.a. genoemd:

Gorinchem: Op 5 maart 2016 mocht diaken A.J. van Bekkum herdenken 30 jaar in het ambt van diaken te dienen.

Op 6 juli 2016 overleed de oud-koster de heer M. Visser. Gedurende een periode van 48 jaar (1963-2011) heeft hij met grote inzet en toewijding de gemeente als koster mogen dienen.

Hardinxveld-Giesendam: Ambtsbroeder L. Visser mocht in januari j.l. gedenken dat hij 40 jaar deze gemeente als ambtsdrager mocht dienen. Zeven jaar als diaken en 33 jaar als ouderling.

Leerdam: Ds. Schipper kon vanaf 14 februari, vanwege ernstige ziekte, niet meer in de gemeente voorgaan. Na 12 weken verblijf in het Erasmus MC in Rotterdam en zes weken in verpleeghuis Norschoten te Barneveld verbleef hij enige tijd bij zijn dochter in Scherpenzeel. Inmiddels is hij naar de pastorie

teruggekeerd en heeft hij al enkele zondagen twee keer in zijn gemeente voor mogen gaan. God heeft wonderen gedaan.

Meeuwen: Ouderling P. de Graaff mocht op 11 februari 2016 35 jaar in het ambt van ouderling dienen.

Evangelist H.J. van den Boogaart is verheugd dat hij veel steun ontvangt. Ook zijn er ongeveer 80 vrijwilligers die intensief betrokken zijn bij de post en daar veel voor doen. Verschillende broeders uit de classis zorgen voor vervanging als dat nodig is.

Bij het herdenken van het 25-jarig jubileum als evangelist is veel meeleven en betrokkenheid ontvangen. De evangelist dankt ieder die meeleeft.

Hij noemt zaken die zorg geven. Er zijn ook verblijdende zaken. Er zijn nieuwe hoorders in de samenkomsten. Zij komen al geruime tijd luisteren. Er is herkenning in het Woord.

Van den Boogaart roept de classis op tot aanhoudende steun met het gebed.

De C.E.C.D. doet verslag van haar werk in Tilburg. Ook is er verslag van de inlooppost De Lichtboei in Breda. Ook daar mag het evangelisatiewerk op gang komen.

Door de gemeente Aalburg wordt verslag gedaan van het bezoek aan de aangepaste catechisatie in Werkendam. Broeder A.E. Brijder doet dit werk op een bewonderingswaardige en gepaste wijze.

In het vroege voorjaar is in Dordrecht en in Werkendam een serie avonden rond huwelijksstoerusting gehouden. Er was ruim voldoende belangstelling. Ook de komende tijd zal weer geprobeerd worden op één of meerdere plaatsen in de classis dergelijke avonden te houden. Als roepende kerk wordt de gemeente Aalst aangewezen. Deze zal de classis bijeenroepen voor de vergadering op 11 januari 2017, aanvang: 19.30 uur, te Werkendam. Ds. J. van Rijswijk eindigt de vergadering op de gebruikelijke wijze.

scriba: J.A. de Ron

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2016

* Pag. 56, **PREDIKANTEN IN AMERIKA EN CANADA.**

Het adres van ds. C. Vogelaar is nu: 14 Longview Rd. Towaco, NJ 07082 U.S.A.

* Pag. 259, **gemeente KRIMPEN AAN DEN IJSSEL.**

Koster is nu uitsluitend: J.P. de Jongh, Capelseweg 92, 2907 XC Capelle a/d IJssel, tel. (010) 4224154, e-mail: seba-kerk@kliksafe.nl

* Pag. 388, **gemeente TRICHT-GELDERMALSEN.**

Koster is nu: K.A. van den Born, Laan van Leeuwenstein 8, 4191 NB Geldermalsen, tel. (0345) 535688, e-mail: bethelkerk@gergemtrichtgelderma.nl

Berichten

25-JARIG JUBILEUM EVANGELIST G. BAAN

Voor de tweede keer dit jaar was er een 25-jarig jubileum van een van onze evangelisten. Op zaterdag 1 oktober stonden we met evangelist G. Baan stil bij deze mijlpaal. Eerst werd een herdenkingsbijeenkomst gehouden in de kerk van het Apostolisch Genootschap te Alkmaar. Ds. G. Hoogerland sprak in die bijeenkomst n.a.v. 2 Kronieken 9 vers 1-12, de geschiedenis van de koningin van Scheba. Vervolgens werd de jubilaris toegesproken door dhr. J. Colijn (namens de Classis Amsterdam), G. Geijtenbeek (namens EVGG), J. Geerts (namens de post Alkmaar en de vrijwilligers) en evangelist H.J. van den Boogaart (namens de collega's). Marieke Baan gaf een terugblik op het leven als dochter van een evangelist. Zij liet haar vader (en moeder!) toezingen uit Psalm 134. Aansluitend was er in de evangelisatiepost 'Bij de Bron' te Alkmaar gelegenheid tot felicitatie, waarvan door velen gebruik werd gemaakt. Ook via De Saambinder feliciteren wij evangelist Baan zeer hartelijk met dit jubileum. In de achterliggende 25 jaren zijn er voor onze broeder en zijn vrouw veel veranderingen geweest. Evenwel mocht hij dienen in de wetenschap dat het werk vastligt in de onveranderlijke Verbondskehova. In 1991 werd Baan door ds. J.M. Kleppe bevestigd als ouderling met een bijzondere opdracht met de tekst: 'Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen; en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen' (Johannes 6:37). Dat Woord blijft ook na 25 jaar waar. We wensen evangelist Baan en zijn vrouw voor het toekomstige de leiding en de zegen van de Heere van harte toe. Namens EVGG

G. Geijtenbeek, algemeen secretaris

ZANGAVONDEN

Aagtekerke

Zangavond op zaterdag 15 oktober, aanvang: 19.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Aagtekerke, m.m.v. kinderkoor Klein maar dapper en jongerenkoor Het Kleinoed. Opening, Bijbelvertelling en sluiting door ds. A.P. Baaijens. Onze vrienden en vriendinnen met een beperking mogen meezingen. Collecte t.b.v. Vrienden van Siloah, comité Zeeland (woon-

locaties de Beukelaar, de Boog, de Klimroos en De Rondas).

Alkmaar

Concert, te organiseren door de evangelisatiepost Bij de Bron te Alkmaar, op zaterdag 19 november, aanvang: 19.30 uur, in de Kapelkerk, Laar 80, m.m.v. het Urker visserskoor Crescendo en organist Pieter Heykoop. Entree volwassenen: € 5,-, kinderen t/m 12 jr. gratis. Parkeren in parkeergarages in centrum, bijv. Singelgarage op 5 minuten lopen van de kerk. Zie ook: www.bijdebronalkmaar.nl

Elspeet

Zangavond ter herdenking van de Kerkhervorming op zaterdag 29 oktober, aanvang: 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Hervormde Gemeente te Elspeet, m.m.v. jongerenkoor Elad uit Nunspeet, mannenkoor Siloam uit Urk en organist: Corné de Jong. Meditatie zal verzorgd door ds. G. van Manen. Collecte t.b.v. Stichting Stéphanos onder de weeskinderen in Malawi en Zambia. Zie voor meer informatie: www.stephanos.nl/agenda.

's-Gravenzande

Koor- en samenzangavond op zaterdag 22 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de Westerkerk te 's-Gravenzande, Obrechtlaan 21, m.m.v. het jubilerend gemengd koor Soli Deo Gloria (35 jaar), het mannenkoor Canticum uit Gouda en muziekgroep Thehillim. Meditatie door: ds. G.W.S. Mulder. Collecte t.b.v. Bijzondere Noden.

Kampen

Concert (met samenzang), ter herdenking van de Kerkhervorming, op zaterdag 29 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de Burgwalkerk, m.m.v. mannenkoor Harpe Davids uit Genemuiden, jeugdkoor Kinderklanken uit Nunspeet en enkele instrumentalist. Collecte t.b.v. Hudson Tayler Stichting.

Nunspeet

Psalmzangavond met diverse bovenstemgroepen uit de regio, te organiseren door de werkgroep Timotheos Doornspijk-Elburg e.o., op vrijdag 21 oktober, aanvang: 19.30 uur,

in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet. Organist: Dick Slagman. Meditatie door ds. A. Schot. Collecte t.b.v. stichting Timotheos.

Rotterdam

Middag- en avondconcert, te organiseren door de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten (JBGG), op dinsdag 27 december, aanvang: 14.00 uur resp. 19.30 uur, in de Doelen te Rotterdam, m.m.v. het Hollands jongerenkoor, het Rotterdams samengesteld mannenkoor en verschillende instrumentalisten. Leiding en meditatie door ds. A.T. Huijser. Collecte t.b.v. JBGG. Kaarten reserveren: www.dedoelen.nl.

Veenendaal

Concert ter herdenking van de Kerkhervorming op zaterdag 22 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de Adventkerk van de Gereformeerde Gemeente, Vijftien Morgen 51, Veenendaal. Opening door ds. H. van der Heiden. Medewerkenden: mannenkoor Rehoboth uit Geldermalsen, gemengd koor Met hart en stem uit Veenendaal en organisten Marcel van de Ketterij en Arie Kortleven.

Veenendaal

Zangavond op 12 november, aanvang 19.30 uur, in de Adventkerk van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal, m.m.v. mannenkoor Jeduthun uit Amersfoort en gemengd koor Met hart en stem uit Veenendaal. Meditatie door dhr. J van Vulpen. Collecte t.b.v. Buitenhorst, Centrum voor Autisme. Zie: www.buitenhorst.nu

Zaltbommel

Psalmzangavond op zaterdag 29 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de Sint Maartenskerk te Zaltbommel, m.m.v. Betuwse bovenstemgroep en instrumentale intermezzo's. Meditatie door: ds. J.W. Verweij. Collecte o.a. voor ZGG.

REFORMATIEHERDENKING IN GOUDA

Op zaterdag 22 oktober is er in de kerk van de Gereformeerde Gemeente in Gouda een bijeenkomst rond het thema Reformatie. Meditatie door ds. W.A. Zondag. Orgelsolo's door Gerben Budding. Voorts werken hieraan

mee: het vocaal ensemble Nieuwe Gouwe en het begeleidingsorkest Intermezzo. Aanvang 20.00 uur. Vanaf 19.00 uur toelichting op de muziek. Collecte voor orgelfonds.

HERVORMINGSVOND MET SAMENZANG IN RHENEN

Samenzangavond t.g.v. herdenking van de Kerkhervorming op zaterdag 29 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Rhenen, Achterbergsestraatweg 59a. Orgel: Pieter Heykoop; trombone: Maurits Willemsen. Sprekers: ds. A. Pál uit Oekraïne en ds. J. van Rijswijk.

HERVORMINGSVOND TE RIJSSEN

Op vrijdag 28 oktober vindt er in de Noorderkerk te Rijssen een live CD-opname plaats, aanvang: 19.00 uur. Hieraan werken het Noordermannenkoor, gemengd koor Cantica en jeugdkoor Jubilate mee, ook zal er samenzang met bovenstem zijn. Opening

en sluiting: student M. Blok. Deze CD (€ 10,-) kunt u deze avond bestellen, of bij één van de koorleden van Jubilate, Sjaloom, Cantica of het Noordermannenkoor. De opbrengst hiervan is bestemd voor de Theologische School.

FOTOKAARTENACTIE

De activiteitencommissie van de Gereformeerde Gemeente in Ede organiseert in deze maand een fotokaartenactie, waarvan de opbrengst bestemd is voor aflossing kerkbouwschuld. Voor informatie en bestellingen zie: www.gergemeede.nl

VERKOPINGEN

Naaldwijk

Verkoop/rommelmarkt op zaterdag 29 oktober, van 10.30-15.00 uur. Vanaf 14.00 uur verkoop bij opbod. Locatie: Lange Kruisweg 68 te Maasdijk. Parkeren langs de Lange Kruisweg, ter hoogte van nr. 66d.

Ridderkerk

Verkoop (bij opbod) door de zendings- en evangelisatiecommissie i.s.m. de vrouwenvereniging in de Bethelkerk te Ridderkerk, Anjerstraat 2. Opening om 14.30 uur door ds. G. Pater. De opbrengst is t.b.v. Zending en Evangelisatie.

STUDIEDAG FEBE TE VEENENDAAL

Febe, de vereniging van werkers in de gezondheidszorg, nodigt u uit voor de studiedag op donderdag 17 november. Het thema is: Weldoen in de zorg, (on)mogelijk?'s Middags lezing door ds. A. Schreuder. Er zijn vijf verschillende workshops met actuele onderwerpen. rondom 'het weldoen in de zorg'. Zie voor verdere informatie, prijzen en aanmeldingsprocedure: www.febezorg.nl. Aanmelden vóór 1 november. Locatie: kerkgebouw Gereformeerde Gemeente, Vijftien Morgen 51, in Veenendaal. Aanvang: 14.00 uur, sluiting: 19.45 uur. Iedereen van harte welkom!

Kerkdiensten

ZONDAG 16 OKTOBER 2016

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J.S. van der Net; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur stud. J.B. Huisman; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Arnhem 10.00 en 16.30 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. J. Schipper; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Pater; Beekbergen 10.00 uur ds. G. Mouw en 19.00 uur ds. A. Schot; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 15.00 uur ds. W.J. Karels; Bodegraven 10.00 uur ds. W. Silfhout en 18.30 uur ds. J.S. van der Net; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. E. Bakker; Capelle a/d IJssel-West 19.00 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Den Helder 16.00 uur ds. A. Verschuure; Deventer 19.00 uur ds. M. Joosse; Dirksland 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 15.00 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen;

Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. B. Labee; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. B. Labee; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; Gravenzande 9.30 uur (H.D.) ds. G.J. van Aalst en 16.30 uur ds. J. Driessen; Haamstede 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Hardinxveld-Giessendam 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; Herkingen 18.00 uur stud. W. Mouw; Hilversum 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Hoogvliet 16.00 uur ds. G.J. van Aalst; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kamperland 10.00 uur ds. W. Harinck en 14.30 uur ds. P. Mulder; Kapelle-Biezelinge 10.00 en 16.30 uur ds. J.B. Zippro; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Leiderdorp 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur stud. H.J. Agteresch; Meeuwen 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Zuid 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Middelhamnis 9.30 en 18.00 uur

ds. P. Mulder; Mijdrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur stud. J.B. Huisman; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. J. van Belzen; Nieuwe-Tonge 15.00 uur stud. M. Blok; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen; Nisse 14.30 uur ds. S.W. Janse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 18.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Oostburg 10.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend 11.30 en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 9.30 uur stud. W. Mouw en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Opperdoes 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. M. Blok; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur stud. H.J. Agteresch; Oude-Tonge 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Poederrijen 19.00 uur ds. L. Blok; Poortugaal 16.00 uur ds. W. Silfhout; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Rilland-Bath 14.00 uur ds. C.J. Meeuse; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. H. Brons; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. J. Driessen en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. A.J. Gunst en 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Scheveningen 19.00 uur ds. G. Clements; Sint Annaland 14.30 uur ds. K. Boeder; Sint Philipsland (Zie Tholen); Soest 15.00 uur ds. W.A. Zondag; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 15.30 uur ds. A.P.

Baaijens; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. G. Bredeweg; Tholen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburger; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.T. Huijser; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 16.00 uur ds. W. Harinck; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 uur en 18.30 uur ds. A. Schreuder en 14.00 uur stud. W. Mouw; Wierden 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Woerden 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 18.00 uur ds. C. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. L. Terlouw; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur stud. J. de Kok; Zwolle 19.00 uur ds. R.A.M. Visser.

DINSDAG 18 OKTOBER 2016

Drachten 19.30 uur ds. J. van Laar; Melissant 19.30 uur ds. K. Boeder; Nieuwe-Tongeloo 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Oosterland 19.30 uur (GBS-dienst) ds. J. van Belzen; Opperdoes 19.30 uur ds. A. Schot; Poederoijen 19.30 uur ds. M. Mondria; Urk 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

WOENSDAG 19 OKTOBER 2016

Aalst 19.30 uur ds. J. van Laar; Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Verschuure; Dinteloord 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur (voor de zending) ds. H. Hofman; Hilversum 19.45 uur ds. D. de Wit; Hoofddorp 19.45 uur ds. J.J. Tanis; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. J. van Belzen; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Nijkerk 19.30 uur ds. K. Boeder; Oosterend 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Oude-Tongeloo 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. L. Terlouw; Soest 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Veen 19.30 uur ds. E. Bakker; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens.

DONDERDAG 20 OKTOBER 2016

Bodegraven 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Hoogeveen 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Kruiningen 19.30 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; Meeuwen 19.30 uur ds. A. Schot; Mijdrecht 19.30 uur ds. G. van Manen; Naaldwijk 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Nisse 19.30 uur ds. S. Maljaars; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Ouddorp 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. M. Mondria; Tricht-Geldermalsen 14.30 uur (huw.bev.) ds. P.

Mulder; Woerden 14.00 uur (huw.bev.) ds. W.A. Zondag; Zwolle 19.30 uur ds. A. Verschuure.

VRIJDAG 21 OKTOBER 2016

Opeusden (in kerkgeb. OGGiN te Elst (Utr.)) 14.15 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 16 OKTOBER 2016

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alk-

maar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

"Mijn genade is u genoeg;"
2 Korinthe 12 vers 9

Dankbaar voor de liefde die hij ons gaf en de zorg waarmee hij ons heeft omringd, geven wij u met diepe droefheid kennis dat door de HEERE tot Zich is genomen mijn geliefde man, onze zorgzame vader, opa en overgrootopa

Jan Berends

echtgenoot van Aaltje van Huffelen

in de leeftijd van 89 jaar.

Barneveld: A. Berends-van Huffelen
Baarn: Rein en Dineke
Alinda en Arco
Dianne, Laureen, Loïs
Annemarie en Vincent
Antonie, Nina, Lilly, Levi
Charlotte en Paul
Nikki, Luuk
Esther
Reinder
Ens: Hanny en Gerrit

Wij zijn dankbaar voor de liefdevolle verzorging die hij in zorgcentrum 'Elim' mocht ontvangen.

6 oktober 2016
Vliegersvelderlaan 86
3771 VA Barneveld

De begrafenis heeft plaats gehad op maandag 10 oktober jl. op begraafplaats 'De Plantage', Narcissenstraat 260 in Barneveld.

Op vakantie naar Canada? Kijk op
www.CanadianHolidayRentals.ca voor
accommodaties en autoverhuur.

Jongedame 19 jr **zoekt z.s.m. kamer/
woonruimte in omgeving Hoekse Waard.**
Tel. 0649496130

Te Koop: Seniorenwoning in Barneveld.
Rustige ligging nabij centrum en kerken.
Info: www.tg-vastgoed.nl/
tel. 0342-440600.

**Gezocht per december: zelfstandige
woonruimte voor werkende jonge vrouw
in Ede, Lunteren e.o.**

Huur p/m max. € 500. Neem contact op
met Janneke: 0630380111.

Te huur in Edeveen, van ma t/m vr:
kamer met eigen voorzieningen. Centraal
gelegen tussen Arnhem en Utrecht.
Tel: 06 494 969 23.

Voor alle in dit nummer genoemde
toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Open dag Kinderdagcentrum "De Schutse"

Op D.V. **donderdag 3 november** bieden wij u de gelegenheid om een kijkje te komen nemen op het kinderdagcentrum van 'De Schutse'. U bent van harte welkom van 10.00 tot 13.00 uur op Stationsstraat 28 in Kesteren. U kunt op de groepen kijken, waar de kinderen op dat moment dagbesteding ontvangen. Voor meer informatie is de maatschappelijk werkster aanwezig. Ook kunt u een kijkje nemen op de Sebaschool in Ochten, waar dagbehandeling geboden wordt aan kinderen met een ontwikkelingsachterstand.

Heeft u vooraf vragen? Ga dan naar www.deschutse.nu en vul het contactformulier in.

Te huur: Chalet in Aagtekerke
4/6 pers., incl. bed-/keukenlinnen en 4 fietsen. Herfstvakantie nog vrij.
www.zeevanrust.nl
Tel. 0118-583438/06-25571610

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop
www.harkesbegravenissen.nl
Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

Huize ds. W.H. Blaak

St. Huize ds WH Blaak, een kleinschalig woonzorgcentrum uitgaande van OGG Geldermalsen is dringend op zoek naar vrijwilligers voor:

Verzorging Huishouding Koffie schenken Koken

Heeft u interesse? Neem dan contact op met de vrijwilligerscoördinatoren: **Alie van der Sluijs**: 0418-651180 of **Anneke van Strien**: 0616264701.
huizeblaak@hotmail.com

Tielerweg 50 | 4191 NG | Geldermalsen

**Vanaf heden in prijs verlaagd
t/m D.V. 31-12-2016:**

Ds. Oct. Winslow: Morgengedachten
van € 24,95 voor € 19,95

*Titus Close:
Deel 1 - De wilde jager*
van € 3,50 voor € 2,50
*Deel 2 - Roept uit aan alle stranden
(inh. leven en sterven van hem)*
van € 7,50 voor € 5,50

*Ds. Th. van der Groe:
Schadelijk misbruik*
van € 3,95 voor € 2,50

(zolang de voorraad strekt)

**Boekhandel Uitgeverij
Van Wijngaarden**
Vliegersvelderlaan 15
3771 XE Barneveld
Tel. 0342-417335

Refojobs

REFOJOBS.NL

BANEN BIJ REFORMATISCHE WERKGEVERS

Funct. Applic.beheerder AFAS • Casteleijn • Bergambacht

Vakbekwaam Hovenier • Bosman Tuinadvies • Koudekerke (Zld)

Uitgever Groen fonds • Royal Jongbloed • Heerenveen

Matroos Binnenvaart • Bas Anne • Nieuw-Beijerland

Accountmanager PBS & Gereedschap • MisterSales • Ochten

Vacature aanmelden? info@refojobs.nl / (06) 8143 0157

PARTNERS

VAN STAVEREN begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Te huur in Kootwijkerbroek:
vrijstaande woning met 3 slaapkamers en een flinke bergruimte voor max. 1 1/2 jaar. Tel. 06 53405696.

www.Cursussenoudvaders.nl

De zomer is weer bijna voorbij, De avonden worden weer langer. Het nodigt uit om een goed boek te lezen. Wij bieden u de mogelijkheid omdat te doen aan de hand van vragen.

Bezoek onze site of vraag een brochure aan.

Bezoek onze stand op de familiedagen en profiteer van 10 % korting op uw cursus.

tel. 0118-583025 / 0172-532796

50 jaar Mannenkoor Ethan Yerseke

Jubileum Langarwond

D.V. zaterdag 22 oktober 2016 / Ger. Gem. Yerseke
Aanvang 19.00 uur / Toegang vrij!

Chr. Urker Visserskoor Crescendo & Mannenkoor Ethan

o.l.v. Louwe Kramer & Job Oostdijk • Organist: Pieter Heykoop
Opening / sluiting: Ds. C. van Krimpen / St. H.J. Agteresch

Collecte t.b.v. Theologische School
Deze advertentie is mede mogelijk gemaakt door:

accounavm
adviseurs en accountants
Design Grafic2Innovate

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
Johannus Monarke Content Domus Viscount Mixtuur
(Hauptwerk orgels)

- * Ruim assortiment bladmuziek (ook klavars)
- * Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
- * Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Huize ds. W.H. Blaak

St. Huize ds WH Blaak, een kleinschalig woonzorgcentrum uitgaande van OGG Geldermalsen wil het team uitbreiden en is op zoek naar:

VERZORGENDE IG

Ook oproepkrachten worden uitgenodigd om te solliciteren

Mail sollicitatie met CV naar:
verzorging.huizeblaak@klikSAFE.nl
Meer informatie: Aaltje Bloed, 06 12776286

Tielweg 50 | 4191 NG | Geldermalsen

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie- Stem- en onderhoudswerk

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **4**

Meer dan 40 jaar ervaring!

Tegel: enorm formaat / kleine prijs! 80x80 cm, verkrijgbaar in vijf kleuren. Van 89,95 voor 39,95 p/m²

Kraakprijs! 39,95 / p/m²

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

1996 - 2016
D.V. 16 oktober a.s. is het 20 jaar geleden dat wij onze winkel openen aan de Nedereindsestraat 7 te Kesteren.

Als jubileumboek verschijnt D.V. 18 oktober bij ons:

H. Hille
Geroepen als planter
Leven en werk van Ds. C. Pieneman (1863-1912)

In de jaren 1905/1906 zette ds. Pieneman enkele aantekeningen over zijn levensweg en bekering op papier. Deze aantekeningen zijn bijna woordelijk in deze levensbeschrijving opgenomen en aangevuld met nader literatuur- en archiefonderzoek.

Ds. Pieneman diende achtereenvolgens de gemeenten te Opheusden, Den Haag, Rotterdam, Grand Rapids (USA), Charlois en Dirksland waar hij op 49-jarige leeftijd overleed.

Het Woord dat ds. Pieneman spreken mocht is voor velen tot eeuwige zegen geweest.

Het boek bevat ca. 324 pagina's met verschillende foto's.

JUBILEUMPRIJS T.E.M. 31 DECEMBER 2016

Daarna wordt de prijs € 23,50

Verder hebben wij een groot aantal voordeelaanbiedingen!

Boekhandel R. van der Meijden
Nedereindsestraat 7 - 4041 XE Kesteren
Tel. 0488-482226 (Bgg. 0488-482134)
Email: info@vdmeijden-boekhandel.nl

Of bezoek onze website: www.vdmeijden-boekhandel.nl

€ 17,50

Voor iedere bezoeker een leuke attentie!

We zoeken er één uit duizenden

HiH
ENGINEERING

één in innovatiekracht

één die doortastend genoeg is

Kom jij onze innovatiekracht in de machinebouw versterken? En wil je samen met ons één team vormen en aan de slag gaan voor de mooiste klanten in de foodindustrie? Laat het ons weten via werkenbijhih.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

ABC CONSULTS

RELATIONELE- EN SEKSUOLOGISCHE HULPVERLENING

WWW.ABCCONSULTS.NL

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

Stolk
orgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidsaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbenrijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Uitnodiging

Alle echtparen die tot de doelgroep
van de Reformatische vereniging
voor ongewild kinderloze echtparen
behoren, worden hartelijk uitgenodigd
voor onze bijeenkomst op
D.V. zaterdag 12 november 2016
in de Bethelkerk, Sigmondstraat 47 te Werkendam.
Inloop 13.30 uur, opening 14.00 uur.

Hartelijk welkom!

*Verschillende aspecten van kinderloosheid
belicht in zes workshops*

Wilt u vrijblijvend de vernieuwde Nieuwsbrief ontvangen?
Vraag deze gratis aan via infoke@revoke.nl

Revoke

Reformatische Vereniging
van Ongewild Kinderloze Echtparen

Voor informatie en
aanmelden zie onze
website www.revoke.nl
of bel 06 - 811 833 69.

WILVORST Ambtskostuums

Klein Kleding Sliedrecht en Zierikzee

Mediation of
bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

G.J. van der Vliet
begrafenisverzorging

- Begraffenissen in het hele land
- Geen crematies
- Persoonlijke begeleiding met zorg, respect en stijl
- Kijk voor meer informatie op www.gvandervliet.nl

Boekweitweg 22, 8075 CP, Elspeet
06 12934519 - 0577 492830

Probeer ons blad!

Nu
1 nummer
Gratis!

Terdege is het blad speciaal voor u. Het gaat over uw overtuiging, uw gezin, uw opvoeding, uw smaak. U vindt er persoonlijke interviews en reportages die u in het hart raken. Maar ook artikelen over interieur, koken, tuinieren, gezondheid en reizen. Met mooie fotografie en een frisse vormgeving. En met Kits, het vrolijke magazine voor nieuwsgierige kinderen.

Maak ook kennis met hét reformatische familieblad. Kijk voor meer informatie op: terdege.nl/saambinder of bel 055 - 5390300

Reformatisch Dagblad | magazines

Terdege

VOGG... AL 65 JAAR MUZIEK VOOR KERK EN HUIS

Voor kerkenraden
EXAMENCOMMISSIE
 Voor advies bij de selectie en benoeming van organisten

ORGELBOUWADVIESCOMMISSIE
 Bij aanschaf, bouw of onderhoud van het orgel

MODELINSTRUCTIE
 Voor de aanstelling van organisten

Voor organisten en andere muzikliefhebbers
KERK & MUZIEK Ons tweemaandelijks blad
BUNDELS met Psalmbewerkingen
CURSUS Kerkelijk Orgelspel
Allerlei ACTIVITEITEN

Meer informatie
 of bladmuziek bestellen?
www.kerkenmuziek.nl of mail naar
info@kerkenmuziek.nl

VOGG
 VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Oma Zhen zoekt een helper

De kerk in China groeit. De Hudson Taylor Stichting ondersteunt met:

- Onderwijs
- Lectuur
- Toerusting
- Diaconaat

www.hudsonstaylor.nl

Help mee. Steun ons!
 NL56 RABO 0347 3760 29

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
 078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
 Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Van Manen
 timmerbedrijf

kerkbanken
 bankstoffering
 kansels
 doopvonts
 lessenaars
 collectezakken

Timmerbedrijf Van Manen B.V.
 Puurveenseweg 47 | Kootwijkerbroek
 t (0342) 44 29 60
www.timmerbedrijfvanmanen.nl

Heel veel Aanbiedingen!
www.derooboeken.nl
078-6124081

Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
 T 0180 - 42 69 55
 E info@psychbrouwer.nl
 I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

kina
 begrafenisverzorging

D.W. Schipper J. Kooijman
010-458 31 12 0182-58 39 32
 Capelle a/d IJssel Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

De Verrassing
 Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder
 Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers
 ds. G.J. van Aalst,
 Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
 T 0186-576990
 E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"
 ds. B. Labee
 Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
 T 0318-51 35 97
 E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties
 J. van 't Hul
 Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
 T 055-5063639
 E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten
 J.J. Verhage
 Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
 T 0180-420865, F 0180-423583
 E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk
 Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
 T 0348-489900
 E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij
 Verloop drukkerij
 postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
 T 078-6912899
 F 078-6919536
 E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
 Familieberichten € 0,45 per mm.
 Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
 Adreswijzigingen enz. aan:
 Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
 postbus 608, 3440 AP Woerden
 T 0348-489900
 E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden
 IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
 De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
 voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 28,- per jaar + extra portokosten.
 Canada \$ 220,-; USA \$ 169,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika
 Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
 St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
 E purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Kleine kinderen der gelovigen?**

Boven het Doopformulier staat: 'Formulier om de Heilige Doop aan de kleine kinderen der gelovigen te bedienen'. Maar dat heb ik nog nooit horen zeggen! Als deze formulering onjuist is, waarom wordt deze niet aangepast?

Opschrift

Op verschillende manieren wordt het lezen van het Formulier voor de kinderdoop aangekondigd: de één bedient de Heilige Doop aan de (kleine) kinderen, de ander aan de kinderen der gemeente en weer een ander bedient de doop aan de kleine kinderen der gelovigen. De reden hiervan ligt aan de verschillende opschriften die door uitgevers boven dit formulier zijn geplaatst. Oorspronkelijk stond er: 'Forme om den heiligen doop uit te richten'. In het veelgebruikte Psalmboek naar de berijming van Petrus Datheen (Kruiningen 1953) lezen we: Formulier om den Heiligen Doop te bedienen aan de kleine kinderen der geloovigen'. De vraagsteller gebruikt zo'n uitgave van het Psalmboek van Datheen of (bijvoorbeeld) een Jongbloed-uitgave, waarin we letterlijk de formulering uit de vraag aantreffen. Waarschijnlijk hebben de uitgevers het onderscheid tussen het formulier voor de kinderdoop willen aangeven met het formulier voor de volwassendoop. Ook in het formulier zelf zijn kleine verschillen te vinden. In het 'ten tweede' van het onderwijzende (=eerste) deel van het formulier lezen we in de Jongbloed-uitgave: 'overmits de Doop een zegel en ontwijfelbaar getuigenis is, dat wij een eeuwig verbond *der genade* met God hebben'. Andere uitgaven hebben de woorden 'der genade' niet!

Onze persoonlijke voorkeur ligt bij de keuze van de GBS (en in navolging daarvan de Bijbel *met uitleg*) die wat het opschrift betreft het meest bij de oorspronkelijke tekst aansluiten: 'Formulier om den Heiligen Doop aan de kinderen te bedienen'. In deze uitgaven zijn de woorden 'der genade' ook weggelaten omdat ze een toevoeging van de eerste uitgaven blijken te zijn...

Inhoudelijk

De eerlijkheid gebiedt overigens te zeggen dat de verschillende formuleringen die we hierboven noemden niet verkeerd zijn. Om met het laatste te beginnen, als er gesproken wordt over een eeuwig verbond, welk ander verbond dan het genadeverbond kan worden bedoeld? Het verbond der werken ligt toch verbroken, na onze diepe val in Adam?

En het opschrift, waarin geschreven wordt over de 'kleine kinderen der gelovigen', is in lijn met het gehele formulier van de Heilige Doop. Daarin worden ouders bijvoorbeeld aangesproken in het wezen van het verbond, als *geliefden in de Heere Christus*. Eerder schreven we over de onderwaardering van dit heilig sacrament. Om gebruik te maken van het sacrament van het Heilig Avondmaal is waarachtige bekering nodig. Zouden we de bediening van het sacrament van de Heilige Doop anders kunnen begeren voor onze kinderen? We zien er zo naar uit dat (jonge) doopouders de heiligheid van dit sacrament en de noodzaak van wedergeboorte wezenlijk verstaan. Opdat niemand 'uit gewoonte' of 'bijgelovigheid' durfde naderen tot het doopwater. Het is onze hartelijke wens en bede dat de Heere daartoe ook dit rijke formulier gebruikt tot onderwijs. Onderwijs over de Drie-enige God en de Bijbelse lijn vanuit het verbond naar de kinderdoop.

Achternaam

De vraagsteller vroeg zich tenslotte af waarom de achternaam van een te dopen kindje nooit klinkt in de doopformule. Eigenlijk lijkt me dat wat dubbel. De achternaam heeft al geklonken toen vader en/of moeder gevraagd werd om het ja-woord. Dan is het voldoende dat bij de doopvont alleen de voornaam klinkt.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van *De Saambinder* kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van *De Saambinder*.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.

